

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 12 maj justerades.

§ 2 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade
att *Kjell Jansson* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i näringsutskottet,

att *Saila Quicklund* (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i skatteutskottet och

att *Anna af Sillén* (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i näringsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Moderaternas partigrupp anmält *Anna af Sillén* som ledamot i näringsutskottet, *Kjell Jansson* som suppleant i skatteutskottet och *Saila Quicklund* som suppleant i näringsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i näringsutskottet

Anna af Sillén (M)

suppleant i skatteutskottet

Kjell Jansson (M)

suppleant i näringsutskottet

Saila Quicklund (M)

§ 4 Meddelande om partiledardebatt

Andre vice talmannen meddelade att partiledardebatt skulle äga rum
onsdagen den 14 juni kl. 9.00.

§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ären-
den om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2022/23:29 för torsdagen den 25 maj från justitieutskottet och
prot. 2022/23:27 för torsdagen den 1 juni från civilutskottet.

§ 6 Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om för-
slag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till
utskott:
2022/23:FPM91 Paket med förslag om en reform av EU:s ekonomiska
styrning *COM(2023) 242, COM(2023) 240, COM(2023) 241* till fi-
nansutskottet

§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Propositioner
2022/23:124 till finansutskottet
2022/23:126 till justitieutskottet

§ 8 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2022/23:AU10 En fortsatt stärkt arbetslöshetsförsäkring

Socialutskottets betänkanden
2022/23:SoU25 Estetiska produkter – en övergångsbestämmelse
2022/23:SoU21 Stöd till personer med funktionsnedsättning

Justitieutskottets betänkanden
2022/23:JuU25 Genomförande av ändringarna i vapendirektivet
2022/23:JuU23 En ny lag om ordningsvakter

§ 9 Svar på interpellation 2022/23:310 om betygsinflation

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Aylin Fazelian har frågat mig hur jag avser att säkerställa att vinstintresset i svensk skola inte driver på betygsinflationen.

Jag vill börja med att understryka att jag tar frågan om rättssäker och likvärdig betygsättning på stort allvar. Betygsättning utgör myndighetsutövning, och de betyg som sätts i skolan ska grunda sig på lärarens professionella bedömning, vara rättvisa och visa vilka kunskaper eleverna har, inte vilken skola de har gått på. Rektorn har ett ansvar att se till att betyg sätts i enlighet med bestämmelserna, och ytterst har varje skolhuvudman ansvar för att skollagen och andra bestämmelser följs. Påtryckningar på lärare som har ansvar för betygsättning ska självklart inte förekomma vare sig från rektorer eller vårdnadshavare eller från annat håll. Det är inte acceptabelt.

Regeringen har redan vidtagit flera åtgärder för att främja en mer likvärdig bedömning och betygsättning, och jag vill här lyfta fram några av dem.

Regeringen har gett Skolinspektionen i uppdrag att redovisa de insatser myndigheten vidtar på området. Just nu genomför Skolinspektionen en kvalitetsgranskning av rektorns styrning och ledning för en rättvisande och likvärdig betygsättning. Granskningsrapporten är att vänta nu i juni. Vidare har Skolverket fått i uppdrag att ta fram bestämmelser om hur huvudmän, rektorer och lärare inom det systematiska kvalitetsarbetet ska arbeta för att betyg ska sättas på ett rättvisande sätt.

Regeringen har således påbörjat ett omfattande arbete med målsättningen att kraftigt minska utrymmet för kvalitetsbrister, dit betygsinflation hör. Skolinspektionen, som utövar tillsyn över skolväsendet, spelar här en viktig roll. I enlighet med vad som framgår av Tidöavtalet avses Skolinspektionens tillsynsuppdrag att breddas till ett ökat uppdrag att följa upp skolors resultat utifrån objektiva kvalitetskriterier. Skolinspektionen ska göra fler inspektioner, i högre grad även oanmälda, i alla skolverksamheter och fler inspektioner i skolverksamheter som tidigare fått ett föreläggande.

Regeringen avser också att se över och reformera styrdokumenterna i enlighet med barns kognitiva utveckling, med ökat fokus på inläring och färdigheter samt på fakta- och ämneskunskaper. Regeringen avser också, som tidigare aviserats, att tillsätta en utredning som ska se över möjliga åtgärder för att främja likvärdighet i betygsättning och motverka betygsinflation. Sammantaget har regeringen således genomfört och avser att genomföra åtgärder i syfte att göra betygsättningen mer likvärdig och förbättra för både elever och lärare.

Det bör understrykas att betygsinflation förekommer i såväl kommunala som fristående skolor. När det gäller det senare vill jag för övrigt nämna att regeringen har påbörjat en omfattande omläggning av friskolesystemet som kommer att innebära att huvudmän för fristående skolor som missköter sig ska möta både tuffare regler och skärpta viten vid överträdelser jämfört med i dag.

Anf. 2 AYLIN FAZELIAN (S):

Fru talman! Det är bra att Lotta Edholm markerar tydligt mot betygsinflationen. Där är vi eniga. Andreas Schleicher, som är OECD:s utbildningschef och högsta ansvarig för Pisaundersökningarna har dock riktat vass kritik mot den svenska regeringen med en uppmaning om att ta betygsinflationen på större allvar. Han konstaterar att föräldrar och elever förtjänar pålitlig information. Om den inte är det kommer arbetsgivarna inte att lita på betygen. De kommer inte att fråga var du har studerat utan varifrån du kommer och vad du har för social bakgrund. Glädjebetygen i svensk skola riskerar att underminera jämlikhetsbygget i vårt samhälle.

Att vi nu har en situation där särskilt de vinstdrivande skolorna ger allt högre betyg utan att de faktiska kunskaperna ökar leder också till att urvalet till högre studier snedvrids. Ser vi till hårda fakta innebär detta att elever som får rättvisa betyg blir utkonkurrerade på orättvisa grunder.

Den senaste tidens rapporter om betygsinflation har haft en ytterligare skrämmande dimension. Granskningen visar att många lärare pressas av rektorer att sätta högre betyg för att få högre lön. Med andra ord riskerar rättvisa betyg att ge lägre lön. Situationen är mycket allvarlig.

Mitt bekymmer är att regeringens strategi för att sätta stopp för betygsinflationen i stora delar är tandlös och faktiskt riskerar att få negativa konsekvenser. Skolministern nämner inte med ett ord att Sverige har ett alldeles unikt system med marknadsskola som har gått så långt att det saknas internationell jämförelse. Det är ett system där elever ses som kunder och där vinstdrivande skolor som konkurrensmedel sätter högre betyg än vad som faktiskt motsvarar elevernas kunskaper. För de vinstdrivande skolorna innebär fler elever större vinst, och lättförtjänta betyg används för att locka fler elever.

Det är detta som är grunden för min interpellation. En viktig bakgrund till att vi nu ser denna omfattande betygsinflation är att svensk skola har marknadsiserats, att vi är helt unika med dessa långtgående marknadsanpassningar och att konsekvenserna för hela vårt utbildningssystem, för elever och lärare, är förödande.

Skolministern verkar faktiskt slå ifrån sig när det gäller min kritik mot marknadssystemet och vinstintressets korrelation med betygsinflation med hänvisning till att det också förekommer betygsinflation på kommunala skolor. Men, fru talman, det är precis det som är en del av min poäng. De kommunala skolorna har också tvingats in i ett skolsystem som präglas av konkurrens och marknadstänk, ett system som dessutom ersätter friskolorna mer generöst än de kommunala skolorna, trots att de kommunala skolorna har ett större lagstadgat ansvar och därmed större kostnader.

Jag frågar därför utbildningsministern ännu en gång: Hur avser statsrådet att säkerställa att vinstintresset i svensk skola inte driver på betygsinflationen?

Anf. 3 ARWIN SOHRABI (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Betygsinflation är ett problem i många länder, men blott Sverige den svenska betygsinflationen har. Det är bara vi som har experimenterat med att kombinera målrelaterade betyg med en extrem marknadsisering av hela skolsystemet.

Precis som Aylin nyss förklarade går det inte att diskutera betygsinflation utan att prata om vad vinstintresset gör. I ett system där själva grundtanken är att skolor ska konkurrera om elever samtidigt som höga betyg ses som objektiva mått på en skolas kvalitet krävs det ingen examen i företagsekonomi för att räkna ut vilka perversa incitament som detta skapar.

Forskningen är tydlig med att glädjebetygen är särskilt utbredda på just fristående skolor. Jag kan ge några exempel ur forskningen: Fristående skolor har i genomsnitt en högre betygsinflation, mätt som skillnad mellan resultat på nationella prov och ämnesbetyg. Fristående skolor rättar nationella prov mer generöst än kommunala skolor. Elever från fristående grundskolor tar i lägre grad examen från gymnasiet jämfört med elever på samma program med motsvarande betyg från kommunala grundskolor. Elever från fristående gymnasier klarar sig sämre på högskolan än elever med motsvarande betyg från kommunala gymnasieskolor och så vidare.

Fru talman! Det räcker med att öppna valfri tidning för att få dagliga vittnesmål om att marknadsiseringen av skolan är ett misslyckat experiment, och det är ett misslyckat experiment på elevernas bekostnad. Man har försökt, och man har misslyckats. Därför måste detta experiment upphöra.

Jag kan ta ett exempel från Malmö, där jag själv bor. På en skola – detta är ett exempel från bara en skola – fick otroliga 78 procent av niorna i fjol ett högre betyg i matte än vad deras resultat på nationella provet gav för handen. Även med denna extrema betygsinflation var inte lönsamheten tillräcklig, enligt ägaren. Ägaren håller nu på att avveckla skolan på grund av vad man kallar för bristande lönsamhet.

Problemet med betygsinflation är större än så här. Utöver vinstintresset och konkurrensens effekter omfattar frågan hela betygssystemets utformning. Jag måste ännu en gång upprepa det som redan har sagts och det som kommer att fortsätta att sägas i denna kammare, för det kan inte sägas nog: Det handlar inte om enskilda skolors illvilja eller enskilda lärares oförmåga. Detta handlar om ett system som måste göras om i grunden, för det är ett experiment som har misslyckats.

Men lyssnar man på regeringsföreträdare apropå detta blir man bara orolig, för det talas om att åtgärderna ska vara externt rättade nationella prov och mer kontroller från Skolinspektionen. Det kommer inte på långa vägar att avhjälpa detta problem. Frågan behöver grundligt och noggrant utredas i alla sina olika beståndsdelar.

Min fråga till statsrådet är därför: Kommer regeringen mot bakgrund av det som jag har sagt att ge en utredning i uppdrag att titta på frågan om betygsinflation i sin helhet, inklusive vinstmotivets effekter? Om så är fallet undrar jag när.

Anf. 4 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att betygsinflation naturligtvis är enormt allvarligt. Precis som föregående talare pekade på är det orättvist om man får ett för högt betyg i jämförelse med kompisar på andra skolor.

Det riskerar också att leda till att den enskilda individen tror att man har bättre kunskaper än man faktiskt har. Handelshögskolan är inte det enda lärosäte som har varnat för detta och som har sett att till exempel matematikkunskaperna är för låga. Det har också till exempel Chalmers gjort. På sikt leder detta naturligtvis också till ett kunskapsstapp för Sverige som kunskapsnation över huvud taget.

Ungefär 40 procent av alla elever i årskurs 9 får ett högre betyg i matematik än vad de har presterat på nationella prov, och det är naturligtvis helt oacceptabelt. Det är helt sant, precis som föregående talare säger, att problemet är större i friskolesektorn än i den kommunala sektorn, men det förekommer även i den kommunala världen.

Vi jobbar på två olika spår, kan man säga, i denna fråga. Det handlar om betygsättningen och hur man ska komma till rätta med att den är olikvärdig. Precis som jag försökte säga i interpellationssvaret jobbar vi på olika sätt. Vi ger Skolinspektionen ett tydligare uppdrag som handlar om att skolorna ska arbeta i förhållande till de kvalitetsystem man har och så vidare. Men vi kommer också inom kort att tillsätta en betygsutredning som får i uppdrag att se hur man tydligare kan koppla betygsättningen till resultaten på de nationella proven. Precis som föregående talare sa kräver detta naturligtvis att man digitaliserar de nationella proven och att de blir centralt rättade, för det finns en felaktighet även i rättningen av de nationella proven som också kan skapa olikvärdighet.

Vi kommer också, inom några veckor, att ge friskoleutredningen tilläggsdirektiv. Målsättningen är att genomföra de största förändringarna av friskolesektorn på 30 år, faktiskt sedan friskolereformen infördes. Planen är att det inte längre ska löna sig att erbjuda dålig kvalitet – det är ju det som vi på många håll faktiskt ser.

Vi kommer att se till att det blir lättare att ge viten och lättare att stänga skolor. Det handlar också om sanktionstrappor och möjlighet att begära tillbaka skolpeng om den har gått till sådant som den inte ska gå till och så vidare.

Dessa två frågor hänger ihop, precis som föregående talare också talade om. Men det är två separata spår i detta – det är viktigt att påpeka det.

Även om min talartid rinner ut skulle jag vilja lyfta en annan fråga. Det handlar inte bara om skolorna, utan det handlar också om vårt gemensamma ansvar. Föräldrar sätter press på lärare och anser att de till exempel är bättre betygsättare än vad lärarna är. Jag tycker att det är ett gemensamt ansvar för oss alla att säga: Det är faktiskt inte okej.

Anf. 5 AYLIN FAZELIAN (S):

Fru talman! En avgörande del i att bekämpa betygsinflationen är att avskaffa marknadsskolan. Jag fick inte svar av skolministern på hur hon ser på korrelationen mellan vinstintresset i svensk skola och den ökade betygsinflationen. Vi måste få bort det system som tvingar skolor till konkurrens om elever, det system som skapar press från såväl vårdnadshavare som skolans ledning och ägare på lärare att höja betygen. Jag beklagar att det inte ligger i regeringens intresse att ta itu med dessa frågor.

Låt mig också kommentera några av de förslag som skolministern lyfter i sitt anförande, som högerregeringens verktyg mot betygsinflationen.

Skolministern nämner den så kallade omfattande friskolereformen, som SD, M, KD och L har kommit överens om. Men förslagen i Tidöavtalet är helt tandlösa och riskerar till och med att spä på problemen i svensk skola. Förslagen välkomnas av de stora skolkoncernerna. Att högerpartierna och SD dessutom har landat i att koppla rätten till vinstuttag till skolors resultat gör att betygsfusket, betygsinflationen, snarare riskerar att öka med tanke på att de vinstdrivande skolorna redan är generösa i betygssättningen, vilket vi konstaterat i denna debatt.

Det framgår också att regeringen vill tillsätta en utredning på området, men vad som inte framgår är på vilket sätt en sådan utredning skulle ta sig an problematiken med olikvärdig betygssättning. För oss socialdemokrater är det viktigt att en sådan utredning tar ett helhetsgrepp kring de omfattande problemen runt betygsinflationen, inklusive konkurrenssituationen, i svensk skola och hur det driver på en olikvärdig betygssättning.

Det verkar dock som om regeringen på förhand har bestämt sig för att avgränsa sig till delvis redan kända och beprövade lösningar. Det vi hör av skolministern är att resultaten på de nationella proven i större utsträckning ska kopplas till betygssättningen.

Fru talman! Jag är inte övertygad om att det är rätt väg framåt. Jag ser i stället att det faktiskt skulle kunna ge motsatt effekt på undervisningen och elevernas kunskapsinhämtning.

För det första har vi inte nationella prov i alla ämnen. För det andra är det viktigt att betyget fortsatt baseras på en sammantagen bedömning. Det är ett problematiskt antagande att högre krav och större press på våra elever kring enskilda provtillfällen skulle öka lärandet, särskilt i en tid då den psykiska ohälsan bland landets elever redan är skyhögt, inte minst på grund av den press de upplever i skolan.

Varje barn ska mötas av höga förväntningar och en tro på att de kan lyckas. År 2022 lämnade 15 procent av eleverna grundskolan utan att vara behöriga till gymnasiet. Av Riksrevisionens granskning framgår att avvikelserna mellan nationella prov och betyg är störst bland de elever som fått underkänt på det nationella provet. Ett starkt samband mellan nationella prov och betygssättning riskerar därmed att öka den utslagningen ytterligare.

Sammantaget riskerar högerregeringens politik snarare att elda på betygsinflationen, öka den psykiska ohälsan och faktiskt inte göra någonting alls åt den växande orättvisan i spåren av en marknadsutsatt skola.

Anf. 6 ARWIN SOHRABI (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Precis som när det gäller andra aspekter av marknadsskolans härjningar tycker jag mig märka en sorts strategi hos regeringen. Den går ungefär ut på att man ägnar sig åt en läpparnas bekännelse så fort upprörande fall uppmärksammas i medierna, och sedan talar man lagom vagt om behovet av olika reformer.

Jag tror att det beror på att man är smärtsamt medveten om att svenska folket är så innerligt trötta på fusket, på alla orättvisor och inte minst på det omfattande slöseriet med våra gemensamma skattepengar. Särskilt i dessa tider är det allvarligt att regeringen fortsätter att låta skattemedel förslösas på det här sättet.

Dessvärre är det så att bortsett från tal och läpparnas bekännelse har det inte blivit särskilt mycket verkstad. Regeringen måste orka agera i denna viktiga fråga.

Jag hoppas som sagt innerligt att regeringen inte låter detta stanna vid att rasa mot enskilda skolor och att ropa efter skarpere tillsyn från till exempel Skolinspektionen. Som jag och andra upprepade gånger har fört fram här i kammaren, och kommer att fortsätta att föra fram, handlar detta om ett systemfel som måste åtgärdas från grunden.

Vi kan inte fortsätta att ha det så här i Sverige. Vanligt folk vill inte ha det så här. De enda jag kan tänka mig som vill ha det så här är väl i så fall skolkoncernernas bolagsstyrelser. Men det är väl inte de som styr landet?

Anf. 7 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Som jag sa inledningsvis är betygsinflationen ett stort problem. Nu blev det här lite mer av en generell betygsdebatt, och jag håller med om att den psykiska ohälsan naturligtvis också spås på i ett system där man inte riktigt vet vilket betyg man kan få och vilka krav som ställs för att man ska få ett visst betyg. Detta är också ett problem, och jag tror att det som mest driver på psykisk ohälsa hos ungdomar i skolans värld är just den här osäkerheten gällande vad som krävs.

Nu har vi fått nya och tydligare kursplaner i grundskolan. Regeringen avser också att se över dem ytterligare för att göra dem ännu tydligare så att det blir enklare för föräldrar, barn och även för lärare att se hur betygs-kriterierna förhåller sig till kursplanerna.

På gymnasiesidan får vi nu ämnesbetyg i stället för kursbetyg, något som jag tror kommer att ha en stor påverkan. Det blir inte så snuttifierat som det är i dag, utan man kommer att kunna se en långsiktig kunskapsutveckling där man till slut sätter ett slutbetyg. Jag tror att det kommer att ha en påverkan på stressen bland barn och ungdomar.

Med detta sagt är jag för betyg i skolan. Jag tror att det är viktigt och bra att vi sätter betyg. Men de måste naturligtvis vara rättvisande. Jag har här försökt redovisa allt det som regeringen faktiskt gör på det här området.

Sedan är det ju så att allt tar lite tid, och ingen kunde vara mer ivrig än jag att det ska gå lite, lite fortare. Men det är så regeringens arbete ser ut, och bakgrunden är naturligtvis att det ska vara väl förankrade och väl förberedda direktiv så att en utredning får möjlighet att arbeta på ett systematiskt och konsekvent sätt.

När det gäller det som Aylin Fazelian efterlyser, nämligen en ännu bredare utredning, skulle jag vilja säga att allt det där redan finns. Vi vet vilka problemen är. De har påpekats i en lång rad olika rapporter, och jag tänker att det nu är bättre att den här utredningen faktiskt får lägga förslag på hur man ska komma till rätta med problemen än att vi återigen ska göra en jättestor utredning om varför.

Vi vet som sagt redan detta. Det finns många utredningar som pekar på alla de saker som har lyfts upp i den här debatten, och nu är det dags att agera.

Anf. 8 AYLIN FAZELIAN (S):

Fru talman! Det är ändå ironiskt att skolminister Lotta Edholm säger att vi inte behöver utredningar om konkurrenssituationen och marknadsanpassningarna i svensk skola eftersom vi redan vet detta. Men varför gör då inte regeringen någonting?

Svensk skola ska vara i toppklass i världen. Vi ska ha ett utbildningsystem som är rättssäkert, rättvist och likvärdigt. Detta är inte förenligt med de långtgående marknadsanpassningar som svensk skola har tvingats till, anpassningar som reducerar elever till kunder på en marknad och leder till att skolor använder betyg som en konkurrensfördel.

Här konstaterar jag att regeringen, trots allt de säger sig veta, ändå ställer sig på skolbolagens sida i stället för på barnens sida och att förslagen som högerregeringen lägger fram är helt tandlösa.

Det är också med stor oro jag ser hur högerregeringens budget leder till att våra barn och elever får betala priset för den ekonomiska krisen. Skolminister Lotta Edholm brukar säga att regeringen gör den största satsningen på skolan på 30 år, men det stämmer inte. Vi har låtit utreda detta och kommit fram till att anslagen till barn- och ungdomsutbildning faktiskt minskar med 2 miljarder. Det är den största nedskärningen på skolan sedan 2007.

Även detta är relevant i den här debatten, för när man varslar behöriga lärare och skär ned stödet till våra barn och unga i skolan kommer också betygsinflationen att öka. Då lämnar vi våra barn och elever utanför.

Nej – detta är fel politik och fel väg att gå. Jag manar regeringen och skolminister Lotta Edholm att ta frågan med den seriositet som den förtjänar.

Anf. 9 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Vi kommer nu att göra stora förändringar på områdena betygsättning och friskolor. Det har jag redan redogjort för. Och jag är helt övertygad om att ytterligare utredningar kommer att påverka detta så småningom. Jag har försökt att redogöra för detta i talarstolen.

De absolut största besparingarna genomförs just nu i socialdemokratiskt styrda Stockholm och Göteborg. Stockholm har en skattkista på 83 miljarder kronor och en omsättning varje år på 50 miljarder – men kan inte plocka fram 200 miljoner. Räkna procenten på det. Det här beror på socialdemokratiskt ointresse för skolan. Det har varit exakt så här i Stockholm. De lärare och rektorer som har jobbat i Stockholms stad under ett antal år vet att det är så. Socialdemokraterna går till val på att det ska finnas två lärare i varje klassrum, och sedan gör man miljonbesparingar i Sveriges absolut rikaste kommun.

Skolan är kommunaliserad, och det är Socialdemokraternas ansvar. Det gjorde Socialdemokraterna för 30 år sedan, och det var ett felaktigt beslut.

Vi kommer nu att tillsätta en utredning om en nationell skolpengsnorm, det vill säga att kommunerna inte kan gå under normen för hur mycket pengar som faktiskt satsas på skolan. Jag tror att det kommer att ha stor betydelse, inte minst i socialdemokratiskt styrda kommuner.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2022/23:356 om objektiv och neutral undervisning i Sveriges skolor

Anf. 10 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Tobias Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att säkerställa en objektiv och neutral undervisning i Sveriges skolor.

Låt mig börja med att slå fast att min och regeringens självklara uppfattning är att all undervisning ska bedrivas i enlighet med kravet på saktighet och allsidighet.

Av regeringsformen framgår att den som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter i sin verksamhet ska iaktta saktighet och opartiskhet. Kraven på saktighet och opartiskhet kan sammanfattas under det gemensamma begreppet objektivitetsprincipen. Denna princip ska beaktas av samtliga skolor som bedriver undervisning enligt skollagen.

Även i läroplanerna betonas vikten av en saklig och allsidig undervisning. Alla föräldrar ska med samma förtroende kunna skicka sina barn till skolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.

Skolan har också ett demokratiskt uppdrag. Skollagen är tydlig med att utbildningen i skolväsendet ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Jag kan som statsråd inte ha synpunkter på hur lärare, rektorer eller andra tjänstemän tillämpar lagstiftningen i enskilda fall. Däremot kan jag konstatera att bestämmelserna i fråga om saktighet och opartiskhet är tydliga, och jag ser därmed inget behov av att vidta några åtgärder.

Anf. 11 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Jag har i över tio år varit engagerad på ungdomsförbunds nivå och därigenom tagit del av skrämmande många exempel på hur lärare har brustit i sitt oberoende och i sin objektivitet. Ungdomar har berättat om hur lärare regelbundet och systematiskt agerat som politiska aktivister i sin undervisning. I stället för att utbilda och informera om till exempel de politiska partierna i Sverige har somliga lärare missbrukat sin position genom att tydligt vinkla undervisningen till förmån för de egna politiska övertygelseerna. I samtliga exempel som jag har fått till mig genom åren har det varit Sverigedemokraterna som har angripits, men ibland har även borgerliga partier drabbats. Det ena fallet har varit allvarligare än det andra.

Vad blir resultatet när undervisningen brister på det sättet? Jo, det blir att unga växer upp med en felaktig bild av det svenska politiska landskapet i allmänhet och Sverigedemokraterna i synnerhet. I förlängningen urholkas allmänkunskapen, och politikerföraktet tilltar när elever utbildas att misstro och hata ett eller flera politiska partier. Även tilltron till de kunskaper skolan förmedlar riskerar att eroderas om elever och föräldrar upplever att skolan brister i sin objektivitet.

Fru talman! Elever förväntar sig, kanske i för hög utsträckning, att de ska kunna lita på sina lärare, varför de riskerar att tro på vad läraren säger

även när denne uttalar sig mer som en socialdemokratisk kampanjare än som en objektiv samhällskunskapslärare.

Jag har själv stött på många ungdomar genom åren som har gett uttryck för rena galenskaper i tron att de har varit sanna. När jag har bemött påståenden och de har insett vad som stämmer har de ofta skylt på att de gav uttryck för något som deras lärare påstått. Det har varit en indoktrinering av felaktigheter.

I närtid uppdagades ett oerhört allvarligt exempel på detta där en lärare i Malmö återkommande liknat Jimmie Åkesson vid Adolf Hitler och Ulf Kristersson vid Franz von Papen. Som om inte det räckte insinuerade läraren att regeringsbildningen efter höstens val skulle kunna resultera i samma övergrepp och folkmord som nazisterna gjorde sig skyldiga till.

Bilder som användes i undervisningen för att illustrera detta läckte till den respekterade nyhetssajten Riks, som har rapporterat om fallet.

Jag noterar att ministern slår fast vikten av objektivitet, och jag förstår också att ministern ej kan kommunicera om enskilda fall. Efter detta konstaterande sa ministern i sitt svar: ”Däremot kan jag konstatera att bestämmelserna i fråga om saklighet och opartiskhet är tydliga, och jag ser därmed inget behov av att vidta några åtgärder.”

Fru talman! Jag är kanske inte lika optimistisk. Det tycks ske ett nästan systematiskt påverkansarbete i vissa fall, helt utan konsekvenser. Det är inte konstigt att konsekvenserna uteblir när eleverna inte vågar agera på grund av sina betyg. Även om ministern inte anser att fler verktyg behövs vill jag veta i vilken utsträckning ministern tillstår att denna problematik återfinns på svenska skolor i dag.

Anf. 12 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Jag litar på lärarna, och jag har stort förtroende för att de utför sina uppgifter på ett sakligt och korrekt sätt oavsett vilket parti de faktiskt röstar på eller sympatiserar med. Det finns krav på allsidighet och saklighet, och Skolinspektionen kan göra tillsyn – och gör tillsyn. Lärarnas ansvarsnämnd kan varna lärare eller till och med dra in legitimationen om de anser att lärarens agerande strider mot lagstiftningen.

Min och regeringens uppfattning är att regelverket är tillräckligt. Det finns en tydlig koppling mellan alla bestämmelser om kravet på just objektivitet i grundlagen, skollagen och läroplanerna. Och jag har stort förtroende för att de som arbetar inom skolväsendet utför sina arbetsuppgifter i enlighet med rådande bestämmelser. Jag avser inte att lägga fram några lagstiftningsförslag för att ändra på detta.

Men om en lärare i sin undervisning inte följer skolans styrdokument och den lagstiftning jag har refererat till bör det också få konsekvenser. Det är arbetsgivarens ansvar att se till att göra det inom ramen för arbetsrätten.

Det är Statens skolinspektion som har tillsyn över skolväsendet. I detta ansvar ingår också att kontrollera att utbildningen följer de bestämmelser i skollagen och andra författningar som reglerar verksamheten. I övrigt kan jag naturligtvis inte kommentera enskilda fall här i kammaren. Vi kommer inte från regeringens sida att ändra på rådande lagstiftning, som ska efterlevas.

2 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 13 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tror att om Lotta Edholm hade träffat lika många ungdomar som jag gjort när jag kampanjat på skolor de senaste tio åren som gett uttryck för hur deras lärare brustit i objektivitet och opartiskhet hade Lotta Edholms tilltro till lärarna, i den utsträckning hon litar på dem, kanske minskat något.

Jag har själv haft lärare på gymnasiet som stått längst fram och vänt ryggen till mig när jag hållit tal på torget. Jag har haft lärare som beklagat att de behövt ge mig goda betyg eftersom de tycker att jag har fruktansvärda värderingar. Jag har själv haft lärare som återkommande brustit i sin undervisning på detta sätt. Men framför allt har jag träffat otroligt många ungdomar som också upplevt att så varit fallet men som inte vågat agera – som inte vågat anmäla läraren till huvudmannen, till rektorn, eftersom de varit oroliga för hur det skulle kunna komma att påverka deras betyg. Jag har också stött på många ungdomar som menar att de har kritiserat sina lärare, som vågat påtala när de brister i sin objektivitet och vågat påtala felaktigheter i undervisningen, och som en konsekvens av detta har fått sänkta betyg.

Det är klart att det blir svårt att få någon form av statistik på hur utbredd problematiken faktiskt är i och med att mörkertalet blir stort och incitamenten för den enskilda eleven är att tuga, acceptera och ta sig igenom skolgången trots dessa felaktigheter och dessa brister.

Det finns ett fåtal fall som har läckt anonymt, för det är väldigt sällan någon elev vågar gå ut och kommunicera om detta. Jag nämnde fallet i Malmö i mitt förra inlägg.

Det finns också ett fall från pandemin, då Samnytt rapporterade om undervisning där bilder hade läckt från densamma. I det fallet fick läraren faktiskt en skriftlig varning för fel eller försummelse i arbetet, som finns reglerat i kollektivavtalet. Det ledde inte till mycket mer än den skriftliga varningen; det blev ingen faktisk konsekvens som påverkade anställningen eller något annat. Läraren fortsätter sannolikt, kanske något mer försiktigt. Men det blev åtminstone en skriftlig varning.

Det här lyftes sedan av facket upp till Arbetsdomstolen, som nyss fastslog att varningen var korrekt eftersom läraren inte hade uppfyllt kravet på saklighet. Det är bra när det kan processas på det här sättet, men det är alldeles för sällsynt.

Min första fråga i detta inlägg blir därför hur vi ska förmå elever att våga slå larm om dessa brister i undervisningen givet den incitamentsstruktur som finns på plats, som snarare får elever att tuga i dessa fall.

Fru talman! Jag skulle också vilja beröra en annan del.

Lotta Edholm berörde i sitt första svar det rimliga i att skolan har ett demokratiuppdrag. Det jag är rädd för är att en del lärare missuppfattar vad det gäller. Det tror jag att man gör som en konsekvens av att vi har en opposition som menar på att den här regeringen utgör ett hot mot demokratin.

Det är klart att om man som lärare ska leva upp till demokratiuppdraget och utbilda utifrån demokratiska synpunkter och demokratiskt innehåll och så men samtidigt köper den socialdemokratiska propagandan att den här regeringen har tagit makten och att en regim styr vårt land, då kan man ju som lärare tro att detta att följa demokratiuppdraget är att kritisera den regering som en del menar hotar vår demokrati. Och det är klart att om

man är lärare i en socialdemokratiskt styrd kommun där ordföranden för den nämnd som ansvarar för skolfrågorna är socialdemokrat, då kanske man absolut inte vågar agera mot lärare som brister i detta. Då kanske man faller in i den socialdemokratiska propagandan och anser detta vara korrekt.

Min sista fråga är i vilken utsträckning ministern tror att detta påverkar lärarna och rektorerna.

Anf. 14 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Som jag sa inledningsvis har jag stor tilltro till och stor respekt för att lärare faktiskt följer den lagstiftning och de regelverk som finns. Tobias Andersson pekar också på att det faktiskt kan få konsekvenser om lärare inte gör detta, och det är naturligtvis viktigt.

När det gäller tystnadskultur finns ju den i många sektorer i samhället. Det är oerhört allvarligt om människor, oavsett om det är ungdomar eller vuxna, inte vågar redovisa det som de utsätts för eller det som de ser. Det är också huvudmannens sak att se till att det finns möjligheter att, även anonymt, berätta vad som händer i olika verksamheter.

Skolan har ju ett viktigt demokratiuppdrag, men ibland är det svårt för lärare att undervisa utifrån det inom olika ämnesområden. Det är en uppgift som har blivit allt svårare med åren. Många lärare vittnar om att det kan vara svårt att föra en diskussion om till exempel hbtqi-frågor, hederskultur, Förintelsen och så vidare. Man måste också ha respekt för att de här frågeställningarna inte alltid är helt lätta för lärare att hantera. Men med det sagt är det så att vi har ett regelverk och att vi har lagar i det här landet, och de ska faktiskt följas.

Anf. 15 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar på nytt för svaret från Lotta Edholm.

Jag skulle ändå vilja skilja detta från när det är svårt för lärare att leva upp till demokratiuppdraget som en konsekvens av att elever har dåliga värderingar i frågorna som nämndes. Det är klart att det är ett problem, och där är det viktigt att vi från politikens sida betonar att lärare måste kunna undervisa även på teman som Förintelsen bland dem som är kritiska och våga tala om hederskultur framför dem som kanske själva är en del av den. Det är jätteviktigt att politiken står upp för lärarna så att de kan undervisa om dessa ämnen alldeles oavsett vad elever tycker, tänker, säger och gör.

Det är en helt annan sak när lärarna själva bidrar till att agera bristfälligt i dessa fall. Det är alltså inte fall där läraren har det tufft att göra det som är rätt utan fall där läraren väljer att göra det som är fel genom att brista i objektivitet och opartiskhet, exempelvis genom att måla upp Sverigedemokraterna som något som Sverigedemokraterna inte är.

Jag tycker att det är viktigt att vi betonar att denna problematik finns. Jag har ännu inte fått något svar från Lotta Edholm i vilken utsträckning hon tror att den här problematiken förekommer eller hur vi ska säkerställa att det mörkertal och den tystnadskultur som råder på temat kan uppdagas. Det är klart att verktygen finns där, men de tjänar inte mycket till om elever inte vågar tala ut om den bristfälliga undervisning de tar del av. De kanske kommer till mig eller till partikollegor till mig, men de vågar inte gå hela vägen och anmäla det här till skolans huvudman eftersom de är oroliga för att de ska drabbas negativt vid betygsättningen.

Fru talman! Därför skulle jag vilja fråga Lotta Edholm som min sista fråga i vilken utsträckning den här typen av diskussioner och problembilder lyfts fram när Lotta Edholm är ute och träffar rektorer, skolpersonal, kommunpolitiker som arbetar på utbildningsområdet med flera.

Anf. 16 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Jag skulle säga att vad jag tror i de här frågorna egentligen inte är så intressant. Det viktiga är ju hur det faktiskt förhåller sig. Jag vill återigen peka på att det finns lagstiftning och regelverk och att det är enormt viktigt att de följs. Följs de inte finns det medel att ta till, precis som Tobias Andersson själv pekar på. Men vad jag tror om detta är faktiskt inte så intressant.

Däremot är det naturligtvis intressant att få olika vittnesmål när det gäller just demokratiuppdraget, och det får jag som skolminister när jag är ute. Det gäller alla de olika frågor som har lyfts fram i den här debatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2022/23:314 om koranbränningar och svensk yttrandefrihet

Anf. 17 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Richard Jomshof har frågat mig om jag kommer att ta några generella initiativ med anledning av koranbränningar och svensk yttrandefrihet.

Låt mig börja med att konstatera att våra grundlagsskyddade fri- och rättigheter, som till exempel demonstrationsfriheten och yttrandefriheten, på goda grunder är långtgående. De tillåtna ändamålen för att begränsa dessa båda friheter anges uttömmande i regeringsformen. Där framgår att dessa friheter får begränsas av hänsyn till ordning och säkerhet vid sammankomsten eller demonstrationen eller till trafiken. I övrigt får de begränsas endast av hänsyn till rikets säkerhet eller för att motverka farsot. Om de begränsas måste begränsningen alltid vara proportionerlig – det måste alltså finnas en balans mellan mål och medel – och den får aldrig göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning.

Polismyndigheten har en skyldighet att garantera mötes- och demonstrationsfriheten. Skyldigheten är långtgående och innebär att myndigheten behöver vidta åtgärder för att säkra den enskildes grundlagsskyddade rättighet att demonstrera. Polismyndigheten prövar med stöd av ordningslagen (1993:1617) alltså frågor om tillstånd för allmänna sammankomster. Myndigheten får bara i undantagsfall vägra ett sådant tillstånd, i de fall det är nödvändigt med hänsyn till ordningen eller säkerheten vid sammankomsten eller, som en direkt följd av den, i dess omedelbara omgivning eller till trafiken eller för att motverka epidemi. En utgångspunkt är att övriga möjligheter att förebygga hindret är uttömda.

Polismyndigheten bedömer varje tillståndsansökan utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och har möjlighet att meddela de villkor som behövs för att upprätthålla ordningen och säkerheten vid sammankomsten.

Polismyndigheten gör dessa bedömningar självständigt, och hur myndigheten beslutar i enskilda fall är en fråga för myndigheten. Om den enskilde får ett avslagsbeslut kan det överklagas till domstol.

Jag har för närvarande ingen avsikt att ta några generella initiativ på detta område, men jag välkomnar att det förs en diskussion om dessa frågor, som är grundläggande i vår demokratiska rättsstat.

Anf. 18 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka justitieministern för att vi till slut kunde hitta ett datum för denna interpellationsdebatt.

I Sverige har vi en långtgående åsikts- och yttrandefrihet. Att bränna Koranen är, vad man än tycker om handlingen i sig, inte brottsligt. Detta har också slagits fast vid mer än ett tillfälle.

Jag vill också poängtera följande. Att försvara andras rätt att framföra en åsikt eller att utföra en viss handling, naturligtvis inom lagens ramar, är inte synonymt med att stå bakom åsikten eller åsiktsyttringen i sig. Det finns definitivt en lång rad åsiktsyttringar, till exempel, som jag inte förstår varför man vill ägna sig åt eller som jag kan tycka är överflödiga eller till och med direkt korkade. Men jag vill inte, och kan inte, förbjuda dem för det.

Den 4 april meddelade förvaltningsrätten i Stockholm att polisen gjorde fel då man på kort tid tidigare i år nekade två koranbränningar. I mitten av mars slog dessutom kammarrätten fast att polisens beslut att ställa in en demonstration i Norrköping i fjol i samband med korankravallerna var felaktigt.

Ola Österling, som är presstalesman vid polisregion Stockholm, har meddelat att man anser att säkerheten väger tyngre än våra grundlagsskyddade fri- och rättigheter, vilket i detta fall bara kan betyda, menar jag, att polisen anser det rätt att inskränka de grundlagsfästa fri- och rättigheterna om till exempel islamister hotar med våld, oavsett vad förvaltningsrätten eller kammarrätten tycker om detta.

Men det spelar ingen roll vad polisledningen säger i detta fall, för det är tydligt vad som gäller. Att bränna en koran ligger inom ramarna för vad den svenska yttrandefriheten tillåter, och polisen har agerat fel när man har nekat demonstrationstillstånd.

Fru talman! I svaret på min interpellation säger justitieministern: "Polismyndigheten gör dessa bedömningar självständigt, och hur myndigheten beslutar i enskilda fall är en fråga för myndigheten. Om den enskilde får ett avslagsbeslut kan det överklagas till domstol." Detta är en rimlig ordning; jag håller med om det. Men nu har vi de facto en situation där polisen väljer att neka demonstrationstillstånd trots att domstolar klart och tydligt vid flera tillfällen har konstaterat att polisen har gjort fel när man nekat tillstånd.

Vad gör man då? Vad gör man när polisen, som i det här fallet, struntar i vad en domstol säger? Jag anser i varje fall att det är min skyldighet som ledamot av Sveriges riksdag, vårt högsta beslutande organ, att reagera. Men jag ställer mig framför allt frågan: Är det inte en regerings uppgift att reagera och agera om och när detta inträffar? Det skulle vara intressant att höra justitieministerns åsikt i frågan.

Anf. 19 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill bara inför den fortsatta debatten påminna om att innehållet i myndighetsbeslut och enskilda ärenden inte får kritiseras i kammaren.

Anf. 20 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Återigen – tack, Richard Jomshof, för en väldigt intressant och viktig frågeställning! Det är klart att fri- och rättighetsskyddet är viktigt i sig. Sedan handlar det om hur det, för att det ska vara praktiskt och effektivt, används i samband med olika beslut och hur det upprätthålls i praktiken.

Först får jag säga att jag förstås inte har några möjligheter att gå in och bedöma hur Polismyndigheten bedömer situationen i enskilda fall. Jag har heller inte underlag för att, baserat på de olika fall som Richard Jomshof tar upp, säga något värderande om hur polisen generellt sett bedömer sådana här frågor. Vi har en ordning som bygger på att polisen inom ramen för lagstiftningen gör en bedömning i det konkreta fallet och på att dessa fall också kan bli föremål för rättslig prövning. När det gäller de beslut som har fattats på senare tid är de fortfarande föremål för rättslig prövning, och jag vill förstås inte föregripa slutsatserna av den.

Undantagsmöjligheterna enligt grundlagsbestämmelserna är vidare än ordningslagens bestämmelser. Rikets säkerhet är ett skäl som kan motivera intrång i dessa friheter. Nu pågår en prövning om, kan man väl säga, snittet mellan den frågan och ordning och säkerhet vid sammankomster. Det ska bli intressant att se hur detta faller ut.

Den andra sak som jag också vill ta fasta på, som Richard Jomshof tar upp, är att det förstås ligger i försvaret av yttrandefriheten och demonstrationsfriheten att man också värnar sådant som man i grund och botten inte själv sympatiserar med.

Jag tycker dessutom att det har varit viktigt att nu när vi har haft en diskussion om koranbränningar också kunna visa erkänsla för människor som blir djupt kränkta över att det som är det allra heligaste för dem blir föremål för denna behandling i offentligheten. Jag känner många människor som skulle uppleva det på motsvarande sätt om en bibel eldades upp på torget i Örnsköldsvik, eller liknande. Den empatin, förståelsen och respekten tycker jag också att man ska kunna uttrycka som politiker. Det vet jag att statsminister Ulf Kristersson har gjort, och jag har full förståelse och stor respekt för det.

Samtidigt kan andra saker också vara sanna. Vi vet att dessa koranbränningar i kombination med den desinformationskampanj som har riktats mot svensk socialtjänst, där det påstås att svenska staten skulle kidnappa muslimska barn, de facto har varit väldigt drivande när det gäller säkerhetssituationen i Sverige. Vi har strategiskt, som det heter, fortfarande kvar det förhöjda terrorhotet, trean på den femgradiga skalan, men vi vet att Säkerhetspolisen och andra relevanta myndigheter har kalibrerat den bedömningen – vi har gått från att vara ett legitimt mål till att vara ett prioriterat mål för terrorhandlingar. Det har också skett ett antal gripanden, både i Sverige och utomlands, som kan misstänkas ha samband med ett sådant förhöjt hot.

Så ser hela bilden ut. Jag tycker att det är utomordentligt viktigt att vi diskuterar alla aspekter av detta: det grundläggande fri- och rättighetsskyddet, vilka grunder som är legitima för att inskränka detta i det konkreta

fallet och empatin med människor som måste stå ut med att det sägs saker som man upplever som kränkande – för så ser vår demokratiska ordning ut – men likafullt, tycker jag, kan förvänta sig respekt från det omgivande samhället när man upplever sig kränkt på grund av detta.

Prot. 2022/23:118

2 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 21 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Jag håller med justitieministern. Det är klart att detta är en bred fråga och att det finns många aspekter. Det är klart att läget har varit, och är, allvarligt. Men just därför vill jag påstå att vi måste stå ännu mer rakryggade när den här sortens situation uppstår och inte backa undan.

Justitieministern säger själv i svaret att han välkomnar att vi för en diskussion om detta och att det är grundläggande i vår demokratiska rättsstat. Men om polisen tillåts att bryta mot svensk lag upprepade gånger trots tillsägelser om att man gör fel, ställer åtminstone jag mig frågan om vi har en demokratisk rättsstat värd namnet. Det kan tyckas hårt, men det är så jag ser på det.

Dagens Nyheter hade nyligen en artikel där de gick igenom hela händelseförloppet. Där finns det flera anonyma källor som menar att man har känt sig pressad, till exempel från muslimska grupper men också från den förra socialdemokratiska regeringen, att stoppa koranbränningarna.

Den 6 maj i fjol meddelade Förvaltningsrätten i Göteborg att polisen hade gjort fel när den nekade demonstrationstillstånd under valborgshelgen. I domen skriver förvaltningsrätten – och detta är viktigt – att polisen endast får begränsa sammankomster om det är arrangören som stör ordningen. Och vad vi än tycker om Paludan som person och det han gör så var det inte han som kastade sten eller eldade polisbilar eller försökte döda poliser. Trots förvaltningsrättens dom valde polisen att göra tvärtom. Även om man faktiskt hade gått ut och sagt att man skulle rätta sig efter det domslutet gjorde man det inte.

Det finns alltså nu sammanlagt tio olika domar i fem olika förvaltningsrätter där det har slagits fast att polisen har gjort fel. Det är ändå ganska många. De gäller framför allt våren och sommaren 2022, och det handlar alltså om koranbränningarna och eftermälet till dem. Men det är inte slut där. Den 18 februari i år meddelade polisen att man totalförbjuder den här sortens aktiviteter eller demonstrationer, även om det inte finns något som helst stöd för detta i till exempel ordningslagen. Den här gången var det efter hot och påtryckningar från islamister utomlands.

Jag förstår naturligtvis allvaret i detta; det är ingen lätt situation. Men just därför menar jag att vi måste vara rakryggade. Den 4 april meddelade Förvaltningsrätten i Stockholm igen att polisen hade gjort fel. Detta var den elfte gången polisen fick bakläxa.

Jag anser att polisen obstruerar. Jag tycker att det är allvarligt. Enligt artikeln i Dagens Nyheter ska målet vara att polisen strävar mot en dom där man vill förbjuda koranbränningarna helt. Man blir alltså en aktivist. Det tycker jag är ytterst problematiskt, och jag vill citera Tom Schultz-Eklund vid Förvaltningsjuristerna i Sverige, som menar att polisen har gått för långt. Han säger att det inte är en myndighets uppgift att driva på rättsutvecklingen åt ena eller åt andra hållet, utan polisen ska verkställa det som står i lagen.

Att socialister och islamister vill inskränka demokratin förvånar mig inte ett dugg, men om det nu finns borgerliga politiker som vill detsamma

måste jag erkänna att det förvånar mig. Jag tycker också att det är tragiskt om polisen väljer att böja sig för islamister och för hot och väljer att faktiskt medvetet bryta mot svensk lag, för det är så jag ser det.

Jag förstår inte varför regeringen inte agerar i den här frågan. Någonstans måste ju det yttersta ansvaret ligga. Det finns ändå någon över Polismyndigheten som borde kunna ha en åsikt, en uppfattning, om det visar sig att polisen i det här fallet inte följer de domslut som vi kan se vid elva olika förvaltningsrätter.

Anf. 22 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ålderspresident! Richard Jomshof gör ett antal, uppfattar jag, rätt svepande påståenden om både Polismyndigheten och för delen andra politiker – i det första fallet att den skulle präglas av en sorts allmän aktivism och i det andra fallet att man skulle känna sig oförhindrad att på olika sätt vilja begränsa demokratin. Man kan väl säga att jag inte är beredd att skriva under på vare sig det första eller det andra påståendet.

När det gäller polisen har de en utomordentligt central uppgift som följer av lagstiftningen. Det är de som i det konkreta fallet ska göra bedömningen om den här demonstrationen eller opinionsyttringen ska få tillstånd eller inte. Den uppgiften är i sig inte uttryck för någon aktivism, utan den följer av lagstiftningen. De bedömningar som ska göras ska handla just om ordningen och säkerheten.

Det är väl en rätt viktig sak att det i vart och ett av de fall som Richard Jomshof refererar till handlar om unika omständigheter i det konkreta fallet och en ganska momentan bedömning som handlar om möjligheten att upprätthålla ordningen och säkerheten vid en specifik sammankomst, vid en specifik tidpunkt och under de omständigheter som råder där och då. Jag har inte underlag för att dra några generella eller svepande slutsatser om detta, utan jag känner en mycket stor tillit till en ordning som bygger på att polisen lokalt fattar sina beslut och att det i den mån någon som berörs av detta har invändningar går att överklaga de besluten. Detta görs, och då ska domstolarna göra sitt jobb, vilket jag uppfattar att domstolarna gör.

Sedan gällde det säkerhetsfrågorna och om att böja sig för utländska islamister. I vad mån fallen vi har sett på senare tid har bedömts i ljuset av de risker som har funnits i samband med en konkret demonstration eller manifestation och exakt vilka omständigheter eller vilka hotbilder som har legat till grund för den bedömningen kan jag kort sagt inte ha någon uppfattning om, utan det är Polismyndigheten som ska ha det. De frågorna får sedan närmare granskas i laga ordning, och det är i våra domstolar.

Jag tror att det ibland finns en för stor ängslighet när det gäller regeringars möjlighet att styra myndigheter. En regering har stora, konstitutionellt grundade och skyddade möjligheter när det gäller att leda och styra verksamheten i myndigheter. Vi har regleringsbrev, ekonomiska styrmedel och myndighetsdialog, och vi har möjlighet att utföra särskilda regeringsuppdrag. Det finns en ofta mycket vidare ram och fler olika verktyg än vad som ibland kan framkomma i den allmänna debatten. Men det finns en gräns som är väldigt tydlig, och det är att se till att hålla ett ordentligt avstånd till de bedömningar som våra myndigheter gör i enskilda fall.

Jag menar att det konstitutionellt sett skulle vara otillständigt att ett justitiedepartement eller en justitieminister klev in nära de bedömningar

som görs i de konkreta fallen vid Polismyndigheten eller någon annan myndighet. Det är jag kort sagt inte beredd att göra. Jag menar att det finns en mycket legitim ordning här: Polismyndigheten fattar beslut i de konkreta fallen. Dessa kan rättsligt prövas av domstolar. Sedan kan man analysera utfallet av domar i olika mål och fråga sig om det finns några lagstiftningsförändringar som måste göras i ljuset av de domarna. Det är den legitima ordningen, och den vill jag hålla mig till. Likafullt välkomnar jag debatten.

Anf. 23 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr ålderspresident! Bland de olika skäl som polisen har uppgett till att man har velat neka tillstånd har det först varit ordningsstörningar. Där har man fått bakläxa. Sedan sa man att det var resursbrist, och där fick man bakläxa. Sedan sa man att det var tidsbrist, och där fick man också bakläxa. Vid något tillfälle sa man att ansökan hade kommit in för sent, och där fick man bakläxa, varpå man gick tillbaka till ordningsstörningar och fick bakläxa igen. Det är detta som är själva huvudproblemet här.

Jag har full respekt för det justitieministern säger, och jag har full koll på hur ordningen ser ut i vårt land, men problemet är när detta återupprepas. Vad händer om ett politiskt parti nekas att hålla demonstrationer för att polisen säger att det är resursbrist eller tidsbrist eller att ansökan kom in för sent eller att det är ordningsstörningar, och detta blir återkommande? Det är jätteallvarligt. Kan man göra det i det här fallet kan man kanske också göra det i andra fall, och då har vi ett problem. Det är så jag tycker att man ska se den här frågan.

Vår demokrati är unik. Vi är ett av de tjugo länder i världen som anses vara fullgoda demokratier. Jag anser att den här sortens beteende är ett steg i helt fel riktning, och det är därför jag tycker att frågan är så oerhört viktig. Sedan har jag naturligtvis otroligt stor respekt för vad justitieministern säger och hållningen i frågan. Men om vi har en situation där det finns människor som vägrar att acceptera vår lagstiftning och vårt sätt att leva, oavsett om dessa människor befinner sig innanför eller utanför våra gränser, måste vi stå upp för vår grundlag. Vi kan inte komma ifrån att dessa hot, som inte minst har funnits utomlands mot Sverige, har varit en förklaring till att situationen uppstått. Vi måste stå rakryggade och säga att vi inte böjer oss för den sortens hot.

Anf. 24 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ålderspresident! Jag är av den bestämda uppfattningen att det svenska grundlagsskyddet på området är utomordentligt starkt. Det råder heller ingen som helst tvekan om att polisen har en mycket långtgående skyldighet i sitt uppdrag att värna demonstrationsfriheten och yttrandefriheten. Min bestämda uppfattning är att detta också görs, även sett under längre tid.

Vi kan konstatera att polisen garanterar möjligheten för personer att bränna koraner och möjligheten för nazister att demonstrera i Göteborg bara ett par kvarter från en synagoga. Vi skulle kunna få se att domstolar skyddar pastorers möjligheter att uttrycka sig utomordentligt nedsättande om homosexuella, även om detta förvisso inte rör det här området.

Vår rättsordning skyddar vidsträckt, också yttranden som en majoritet på mycket goda grunder – om jag får ha min egen personliga uppfattning – kan finna väldigt stötande. Detta är för mig är en viktig utgångspunkt.

Demonstrationsfriheten och yttrandefriheten i Sverige är utomordentligt vidsträckt och upprätthålls också.

Vi kan titta på andra demokratiska rättsstater, exempelvis Finland. Där har man kvar den gamla lagstiftningen, så som vi hade i Sverige i början av 70-talet, som inte tillåter kränkningar av trosfriden, till exempel att man bränner heliga skrifter, oavsett om det är Koranen eller Bibeln. Ingen skulle väl säga att Finland för den sakens skull är en diktatur eller ett land som långtgående inskränker grundläggande fri- och rättigheter.

Exakt var balanspunkten ska ligga kan man ha olika uppfattningar om i olika rättsordningar. Jag vill ändå i grund och botten säga att jag känner stor tillit till den ordning vi har. Polisen måste bedöma ordningen och säkerheten i de konkreta fallen.

Alla de omständigheter som Richard Jomshof nämnde är oftast omständigheter som kan påverka ordningen och säkerheten och möjligtvis också förutsättningarna att upprätthålla dessa. Om polisen vill argumentera på det sättet får det prövas av domstolar senare. Domstolarna har över tid klargjort var gränserna går. Detta välkomnar jag och tycker är utomordentligt viktigt.

Jag vill avsluta med att säga att det är jättebra och välkommet att vi får tillfälle att diskutera alla relevanta aspekter av dessa frågor här i kammaren och i den allmänna debatten. Det tror jag har en främjande effekt när det gäller att upprätthålla demonstrationsfriheten och yttrandefriheten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2022/23:359 om störningar i järnvägssystemet

Anf. 25 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Daniel Helldén har frågat mig om jag tänker vidta några ytterligare åtgärder för att svensk järnväg ska fungera utan återkommande störningar.

Jag vill inledningsvis understryka att den rådande situationen som präglar den svenska järnvägen inte är acceptabel. Biljetter ska kunna bokas med framförhållning. Både resenärer och transportköpare ska kunna lita på att komma fram i tid och att leveranser kan ske enligt avtal. Det är en grundläggande förutsättning.

Daniel Helldén och jag diskuterade frågan så sent som i mars här i kammaren. Jag redogjorde då för järnvägssystemets problem, till exempel införandet av ett nytt planeringssystem och Trafikverkets problem med att hålla utsatta tidsfrister i revisionsprocessen för tåglägen och att järnvägsunderhållet är eftersatt.

Mitt svar i dag blir detsamma som senast, att jag förväntar mig att Trafikverket fortsatt arbetar så hårt de bara kan för att lösa situationen. I dialogen med Trafikverket har jag försäkrat mig om att de gör vad som krävs för att få bukt med problemen. Enligt myndigheten kommer det tyvärr att ta tid att helt lösa situationen.

Trafikverkets kraftsamling för att komma till rätta med problemen fortskrider. Myndigheten och leverantören av det nya planeringssystemet arbetar med att förbättra prestandan i systemet. Trafikverket ser även över

de interna arbetssätten och förstärker med personal. Myndigheten har vidare en löpande dialog med järnvägsbranschen om framdrift och de olika åtgärder som vidtas. Jag kommer fortsatt att följa frågan nära.

Prot. 2022/23:118

2 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 26 DANIEL HELLDÉN (MP):

Herr ålderspresident! Jag tackar statsrådet för svaret. Tyvärr säger det ingenting om vad statsrådet eller regeringen gör för att säkerställa att Sveriges järnvägar fungerar. Det gör mig ytterst orolig. Vi pratar om samhällskritisk infrastruktur som nu dras med så mycket problem att man kan ifrågasätta om vi har ett tågssystem.

Det nya planeringssystemet, som ger de tåg som kör plats på banan och som skulle öka kapaciteten, har nu sänkt kapaciteten och ställt till det. Resenärer som vill boka sina resor kan inte få besked om huruvida det går några tåg, och godsföretagen saknar möjlighet att erbjuda Sveriges företagare godsleveranser med tåg.

Vi har sett uppblussande strejkvarsel från facken då personalen inte längre vet när de måste arbeta, och det saknas framförhållning då tidtabellerna aldrig blir klara. Tiden i dag kan vara nere på så lite som några dagar innan man vet om tåg kommer att gå, om tidtabellerna kan ligga fast och om tågpersonalen kan arbeta. Detta skulle jag säga är en katastrof. Det handlar om samhällskritisk infrastruktur som måste fungera.

I höstens budget drog regeringen bort pengar från järnvägsunderhållet, 700 miljoner kronor. Vi i oppositionen frågade oss varför man tog bort livsnödvändigt järnvägsunderhåll. Svaret blev att de underhållsarbeten som skulle göras inte kunde göras därför att branschen och de som skulle göra arbetet inte klarade av det. Problemet låg hos underhållsbranschen.

När vi undersökte saken och pratade med branschföreträdare fick vi svaret att det inte stämmer, utan de hade kapacitet att underhålla järnvägen. Utifrån detta kunde vi konstatera att det saknades vettiga skäl att ta bort 700 miljoner från järnvägsunderhållet för detta år.

Herr ålderspresident! I dag framstår det som mer logiskt, åtminstone ur Trafikverkets perspektiv. Trafikverket måste ha vetat hela tiden att det planeringssystem som de ville rulla ut inte skulle fungera och att en av konsekvenserna skulle bli att man inte kunde upprätthålla järnvägsunderhållet. Det vi nu ser är nedstängt underhåll, att det fortfarande inte går att boka biljetter, att godstransporterna blir stående och att resenärerna och godset lämnar järnvägen.

Jag förutsätter att departementet och statsrådet fick korrekt information från Trafikverket om varför man ville ställa järnvägsunderhållet och plocka bort 700 miljoner kronor. Då reses frågan varför statsrådet Carlson inte gjorde något och varför man lät Trafikverket rulla ut det nya planeringssystemet.

Herr ålderspresident! Varför stoppade inte infrastrukturministern utrollningen av det nya tågplaneringssystemet när det måste ha varit uppenbart för regeringen att det inte skulle fungera?

Anf. 27 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Jag har stor respekt för Daniel Helldéns engagemang, och jag delar det. Jag är oerhört frustrerad över den oacceptabla situation som råder på järnvägsmarknaden. Det är inte acceptabelt. Det är bekymmersamt att järnvägsföretagen har fått det svårt att planera sin verk-

samhet, med negativa konsekvenser för både resenärer och transportköpare.

Jag ser också allvarligt på risken att problemen påverkar tilliten till tåget som färdmedel negativt. Vi har stora utmaningar i vårt transportsystem som helhet. Alla trafikslag behövs.

Järnvägen är en viktig del av vår historia i Sverige och en viktig del av vår framtid och det framtida resandet, inte minst för att möjliggöra ökade godstransporter till följd av investeringar i exempelvis batterifabriker och landvinningar med ny teknik och ovanliga mineral som kan vara en viktig del i den gröna omställningen.

Transporterna kommer att vara viktiga, och järnvägstransporterna för gods är avgörande. De är en ryggrad i den svenska ekonomin. De har varit det historiskt och kommer att vara det i framtiden. Jag är därför oerhört bekymrad. Jag ser väldigt allvarligt på detta, och det är därför jag säger att detta inte är acceptabelt.

När det kommer till planeringssystemet är det en operativ fråga för myndigheten. Det som jag gjorde redan den första veckan när jag hade tillträtt, när vi fick information om MPK-systemet vid den regelbundna dialog som vi har med myndigheten, var att fråga om det behövs mer resurser och om det finns beslut som behöver fattas av regeringen för att implementeringen ska fungera. Myndighetens svar var nej på båda dessa frågor. Vi vidtog åtgärder – jag vidtog åtgärder – redan den första veckan genom att ställa dessa frågor.

Därefter var detta myndighetens ansvar. Men regeringen – jag – följer detta mycket noga. Det ska inte vara så att planeringen sker från dag till dag. Vi nöjer oss inte med att systemet som helhet är klart till december, utan fram till dess behöver planeringshorisonten gå åtminstone från dag till dag till veckor så att det blir bättre förutsättningar successivt.

Här ser vi att det har blivit något bättre. Det finns nu biljetter att köpa till sommarens resor, och framförhållningen för godset förbättras. Men jag är inte på något sätt nöjd utan ser fram emot att detta kommer att förbättras ytterligare de kommande veckorna. Det förväntar jag mig, och jag följer detta noga i dialogen med myndigheten.

Myndigheten har gett besked om att detta kommer att ta tid, men de ska förhålla sig till lagen. Lagstiftningen är tydlig med vad som gäller, och det är detta som Trafikverket nu kraftsamlar kring – både att följa lagen och att se till att tilliten till järnvägsresande och järnvägstransporter inte påverkas negativt. Vi ser att detta kanske redan har skett till viss del. Men därför är det oerhört angeläget att Trafikverket arbetar i högt tempo för att säkra framdrift.

När det gäller underhållsåtgärder hade vi det underlag som Trafikverket gav oss. Och i detta läge är det en delikat uppgift för myndigheten att balansera det stora underhållsbehovet. Om underhållet ska rullas ut får det påverka på kapaciteten på järnvägsnätet. Även denna fråga följer jag mycket noga. Och det är ingen överraskning för någon i kammaren att underhåll av järnväg och väg är en prioriterad fråga för regeringen för att man ska underlätta för arbetspendling och godstrafik i hela landet.

Anf. 28 DANIEL HELLDÉN (MP):

Herr ålderspresident! Statsrådet har i ett antal intervjuer pratat om att det ska köras mer bil, det ska vara mer gods på väg och det ska vara mer

flyg. Alternativet till dem är framför allt järnvägen, och den fungerar ju inte.

Jag och statsrådet har flera gånger pratat om dessa frågor, och statsrådet framför att detta är någonting som man noga följer.

Men jag blir ändå bekymrad över att vi har ett trafikverk som implementerar ett system som alla utom Trafikverket sa inte skulle fungera. Man borde ha gjort på ett annat sätt. Man skulle antingen ha skjtit på det eller haft dubbla system så att man hade haft det gamla manuella systemet parallellt med detta så att man visste att det fanns redundans och inte ställde till det. Ändå rullade man ut systemet.

Trafikverket har successivt under året sagt att detta ska lösa sig. Det senaste budet, som statsrådet också nämnde, var att det skulle fungera i december. Tittar man på Trafikverkets planer tycker jag att det mer ser ut som att det är först i mars nästa år som systemet fullt ut kan vara på rull, om de får igång det, vilket vi inte vet. De klarar inte lagkraven som har funnits länge. Under lång tid har de inte klarat att leverera lägen för tågen på banorna i tid. Det är 18 veckor som gäller enligt lag. Nu är planeringen nere på ett par dagar.

Visst finns det tåg att boka. Man kan boka tåg under sommaren. Men det saknas fortfarande ett stort antal tåglägen. Detta gör att folk som till exempel ska upp och vandra i fjällen kan boka en resa dit, men de vet inte om de kommer hem. De kan inte göra detta, eftersom de har ett liv vid sidan om som måste fungera.

Vi förväntar oss att järnvägen är det system som följer en tidtabell som man kan planera och förhålla sig till. Tågen ska gå i tid. Det tycker jag är en självklarhet. Det gör de inte. De går inte i tid, och godset kommer inte fram. Och nu står vi här och får inte det järnvägsunderhåll som vi behöver.

Statsrådet sa att han hade underhandsdiskussioner med Trafikverket i början av mandatperioden om att detta skulle fungera och säkerställas. Ingenting har fungerat. Ändå gick de lös med, om jag får uttrycka mig så, att dra bort 700 miljoner kronor från järnvägsunderhållet. Trafikverket sa att de inte kunde göra av med dessa pengar. Det köpte regeringen, och lade pengarna på vägar.

Vad vi nu ser är att man drar in massor av järnvägsunderhåll därför att detta planeringssystem inte fungerar. Det tyder på att Trafikverket visste att detta inte skulle fungera. Man gör alltså vissa delar av järnvägsunderhållet, det som man tror att man kan få in. Sedan rycker man bort en massa annat, vilket gör att vi kommer att få långa följd effekter då problem kommer att uppstå – kontaktledningar kommer att gå sönder, signalsystem och räls kommer att paja. Detta kommer att göra att allmänheten helt kommer att tappa förtroendet för denna transportform som vi vet att svenskarna vill använda. De vill kunna planera att åka tåg, de vill kunna ställa bilen och de vill kunna låta bli att flyga till Göteborg, vilket folk nu nästan börjar göra när tågen står.

När det gäller dessa 700 miljoner kronor förutsätter jag att Trafikverket förklarade för regeringen varför man tog bort dem. Kopplingen är nämligen så uppenbar mellan att man sätter in ett system som inte kommer att fungera och att man därför måste plocka bort banunderhåll. Detta visste uppenbarligen Trafikverket redan i höstas. Jag tycker att regeringen borde ha stoppat hela utrullningen av detta system.

Anf. 29 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Det finns inga underlag som ger vid handen att Trafikverket skulle ha vetat om att detta system inte skulle fungera som en del i regeringens beslut att prioritera och förändra underhållsbudgeten och ta från järnvägsunderhåll och lägga på vägunderhåll. Anledningen till att detta beslut togs var Trafikverkets underlag som pekade just på att det inte gick att omsätta dessa medel i operativ verksamhet under detta budgetår. Dessa pengar hade riskerat att brinna inne, samtidigt som vi ser ett stort underhållsbehov också på vägsidan. Detta underhållsbehov kan förväntas tillta med tanke på en ökad grad av elektrifierade fordon som väger mer och som ställer högre krav på vägunderhållet för att vi ska få ett så bra resande som möjligt. Dessa fordon ger inte några utsläpp, vilket är fördelen med elbilar. Det är därför som efterfrågan på denna typ av transporter är stor. Men det är också därför som vi behöver se att varje trafikslag i transportsystemet fungerar. Det gör det inte i alla delar kring järnvägen i dag.

Jag kan hålla med Daniel Helldén i allt väsentligt när det gäller att man ska kunna lita på att tåget går. Att något går som tåget, herr ålderspresident, ska inte vara ett uttryck av historisk karaktär, utan det ska vara någonting som faktiskt är med sanningen överensstämmande – att tåget går i tid. Det ska inte vara ett uttryck som får omvandlas till någonting annat än det ursprungligen innebar. Det är därför som jag följer frågan mycket noga och har en mycket tät dialog med Trafikverket och förväntar mig att de gör allt vad de kan för att säkra att tåget ska kunna gå i tid och att de också får bukt med det problem som nu är påtagligt.

Trafikverket har aktiverat sin krisledning. De har allokerat om resurser. Jag har också fått information om att det i vissa delar blir bättre. Det ser något ljusare ut vad gäller inte minst godstrafiken när det gäller att man inte ska hamna i en planering från dag till dag. Som jag sa i mitt tidigare inlägg förväntar jag mig att man åtminstone ska kunna tala om veckor och inte dagar successivt tills man kommer upp till det som lagstiftningen kräver. Det är givetvis grundförutsättningen att våra myndigheter följer den svenska lagen. Därmed tror jag, herr ålderspresident, att jag har svarat på Daniel Helldéns frågor.

Vad gäller just det intermodala resandet och att man ska använda det transportsätt som är bäst lämpat för resans ändamål finns det också goda exempel i branschen där svensk åkerinäring samarbetar med tåg företagen och svensk sjöfart för att se hur man ska kunna jobba gemensamt för att ha ett så effektivt transportsystem som möjligt, så att de transporter som är bäst lämpade att gå på järnväg gör det, men att man också ska kunna använda sjöfartens kapacitet och att transporternas sista mil går med fordon som har nollutsläpp, i bästa fall, och är elektrifierade.

Här pågår ett arbete, och detta är det förhållningssätt regeringen har när det gäller att utforma ett transportsystem som fungerar. Men en grundförutsättning är ju att man ska kunna lita på tåget och att järnvägen ska vara en bärande del av det framtida resandet och transportsystemet. Därför är det mycket angeläget att Trafikverket åtgärdar dessa brister – och gör det snabbt.

Anf. 30 DANIEL HELLDÉN (MP):

Herr ålderspresident! Statsrådet och jag är helt överens om att uttrycket att något går som tåget inte ska vara gammalt utan fungera även i dag. Jag tror också att hela svenska folket förväntar sig att tåget följer en tidtabell; det är väl nästan från tåget som tidtabellerna som idé kommer.

Vi står dock här och har ett tågssystem som inte fungerar. Jag blir ändå förvånad över Andreas Carlsons svar när det gäller de 700 miljoner kronorna. Vi kunde inte hitta något vettigt skäl till att de togs bort, och branschen som gör arbetena kunde inte hitta något vettigt skäl till att pengarna togs bort. Nu är det dock uppenbart att pengarna togs bort därför att man rullar ut ett system som inte ens Trafikverket trodde skulle fungera. Alla andra sa att man borde göra på ett annat sätt – inte Trafikverket.

Jag tycker så här i efterhand att statsrådet och regeringen som helhet borde ha agerat på detta. Det är nämligen uppenbart att man tog bort pengarna därför att det var ett kasst system man rullade ut. Detta tycker jag är allvarligt. Nu har det passerat, och vi får hoppas att Trafikverket på något vis löser problemet. Men med blicken i backspegeln hade jag önskat att statsrådet hade ställt djupare frågor om varför man tar bort pengarna. Var det så att det kändes jättebra att kunna lägga dem på vägunderhåll i stället? Det jag undrar i sammanhanget är varför man inte har ställt de relevanta frågorna om varför Trafikverket gjorde på det här sättet.

Utöver det kan man undra – den diskussionen finns, och jag måste ställa frågan till statsrådet – om Trafikverket verkligen borde vara en myndighet på det sätt det är nu eller om vi kanske skulle se till att återigen dela upp Trafikverket i ett banverk som ägnar sig åt rätt saker när det gäller tåg och ett trafikverk som ägnar sig åt framför allt vägar och andra transportmedel. Därmed kunde vi få fungerande myndigheter.

Anf. 31 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Daniel Helldén gör ett antal antaganden och tolkningar av olika saker som jag låter stå för honom.

När det gäller om det är läge för en väldigt stor statlig omorganisation av Trafikverket är Daniel Helldén förstås svaret skyldig gällande hur han tror att en sådan omorganisation skulle förbättra situationen här och nu avseende att göra allt man kan för att åtgärda problemet. Det är det som är mitt fokus när jag har en löpande dialog med Trafikverket. Jag följer frågan mycket nära och vinnlägger mig om att man kraftsamlar. Man har fått igång sin krisledning, som jobbar intensivt med frågan. Detta är mitt fokus, inte en stor statlig omorganisation som det kanske skulle ta flera år att utreda hur den ska gå till och så vidare.

Vi kanske får återkomma till detta i en annan debatt om ledamoten tycker att det är en viktig fråga, men ärendet för dagen handlar om störningar i järnvägssystemet. Där måste vi gå från dagar i planeringen till åtminstone veckor, och det måste ske mycket snabbt. Det förväntar jag mig av Trafikverket, och det har jag även framfört i den dialog som jag har med myndighetens ledning.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2022/23:361 om statliga myndigheters och bolags samverkan med boende på landsbygden

Anf. 32 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Martina Johansson har frågat mig om regeringen och jag kommer att prioritera att följa upp att den samverkan som bland annat Trafikverket är skyldig att göra verkligen sker och att de underlag som används är baserade på verkliga fakta.

Frågan har varit uppe tidigare, och jag har ett liknande svar i dag. Jag förutsätter att Trafikverket arbetar för att minimera de störningar som kan uppstå i samband med byggprojekt. Inom ramen för sitt uppdrag har Trafikverket ett ansvar att föra dialog med berörda aktörer i samband med planering och genomförande av projekt. Syftet är att säkerställa att relevanta omständigheter beaktas och begränsa störningar och olägenheter för berörda.

Precis som Martina Johansson framför ankommer det inte på regeringen eller ett enskilt statsråd att detaljstyra myndighetens arbete i enskilda projekt. Jag förutsätter att Trafikverket arbetar strategiskt för att utveckla sina relationer och sin kommunikation med människor och organisationer som berörs av olika åtgärder. Hur Trafikverket interagerar med sin omvärld är en av flera frågor som mina medarbetare och jag löpande följer upp i dialogen med myndigheten.

Anf. 33 MARTINA JOHANSSON (C):

Herr ålderspresident! Jag tackar Andreas Carlson för svaret.

Jag märker en viss irritation i svaret, eller det är i alla fall min upplevelse utifrån att ministern menar att vi har haft denna diskussion tidigare. Och på sätt och vis har vi absolut haft det, för jag har tidigare i kammaren lyft exempelvis en viss järnvägsbro som ska bytas ut i Vrena. Jag har också pratat om kraftledningar som byggs mellan Hedenlunda och Oxelösund.

När jag har tagit upp dessa exempel med ministern tidigare har dock ministern och regeringen varit ganska nytillträdde. Det jag ville göra då var att upplysa om att det finns ett behov och någonting att jobba med här. Jag ville ge ministern möjlighet att agera för att det skulle bli bättre. Men min upplevelse är att det inte finns intresse för att faktiskt göra denna förändring.

Det jag lyfter handlar om upplevelsen av nonchalans från våra myndigheter när det gäller projekt som för dem är relativt små. För de enskilda människorna som bor i närheten är projekten dock stora. Det handlar om att kommunikationen och samverkan inte är tillräcklig, för kritiken hade inte blivit så stark som den faktiskt är i dessa områden om man hade haft bättre kommunikation och samverkan och ett större fokus.

Detta är inte det enda exemplet i Sörmland och Sverige där man upplever att samverkan och kommunikationen inte fungerar. Det handlar om Vrena, som jag sa, och jag har nämnt Hedenlunda. Jag kan nämna trumbyten på väg 55 i Sörmland eller Viskadalsbanan mellan Varberg och Borås, där man stänger övergångar så att stora lantbruksmaskiner behöver gå på riksvägen i stället. Jag kan nämna riksvägen mellan Enköping och Sala, där man bygger räcken som gör att stora entreprenadmaskiner kommer att få svårigheter att ta sig fram. I Hjulsjö i Hällefors kommun drar

man om vägen, vilket är jättebra – men byn får ta över ansvaret för vägen, och det har inte varit tydligt på vilket sätt det sker.

Jag tar upp konkreta exempel för att visa att det finns ett strukturellt problem. Det är det som är ministerns ansvar. Trafikverket arbetar förmodligen utifrån det uppdrag de upplever att de har. Det är en fyrkantig box – en fyrkantig låda. Regeringen behöver hjälpa Trafikverket så att lådan eller boxen kan bli lite rundare. Den kanske kan få lite rundare hörn och bukande sidor.

Det handlar om att ge Trafikverket möjlighet att behovsanpassa de insatser som sker för att det ska bli så bra som möjligt. Kanske ska man ha möjlighet att tillfälligt kringgå eller frångå vissa regelverk. Det är små insatser som gör skillnad för den enskilde – som ofta bor på landsbygden.

Herr ålderspresident! Jag lyfter också upp företagarnas oro för risken att gå i konkurs under tiden ett projekt pågår därför att de inte kan ta sig över järnvägen på ett bra sätt. Vem tar ansvar för det? Ministern säger i sitt svar till mig att han förutsätter att samverkan sker. Men då är min fråga: Har ministern undersökt hur det kan bli i en liten bygd när ett, för Trafikverket litet, projekt genomförs? Har han undersökt hur det fungerar med kommunikation, samverkan och möjligheten att hitta smarta lösningar i det enskilda projektet?

Anf. 34 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Det finns faktiskt ingen irritation alls, och vi följer och arbetar med frågan med stort intresse. Martina Johanssons upplevelse av att jag på något sätt skulle vara irriterad över att få denna fråga igen stämmer inte. I mitt svar redogjorde jag bara för att vi har haft denna diskussion tidigare.

Jag vill tacka Martina Johansson för frågan och för engagemanget. Jag vet att det betyder mycket att en lokal politiker, eller en lokal eller regional riksdagsledamot, engagerar sig i en sådan här fråga och uppmärksammar och lyfter fram frågor som är viktiga på den enskilda orten eller i den enskilda regionen.

Den tidigare interpellation som berördes i mitt svar var kopplad till bron över järnvägen i Vrena. Jag vill understryka att samverkan med andra aktörer är en viktig del av Trafikverkets uppdrag. Enligt sin instruktion ska Trafikverket ha väl fungerande rutiner, arbetssätt och samverkansformer som tillvaratar och möjliggör lokalt inflytande. Trafikverket har alltså detta i sin instruktion, och jag förutsätter förstås att det är något som Trafikverket kontinuerligt ser över och utvecklar inom ramen för detta uppdrag.

Jag förutsätter att Trafikverket inom alla sina projekt arbetar med att minimera störningar som kan uppkomma under byggtiden, och en god dialog med lokala aktörer är ofta både en förutsättning för och en möjlighet att hitta bra lösningar.

Jag kan konstatera att Trafikverkets generaldirektör ända sedan han tillträdde i mars 2022 har haft ett särskilt fokus på vikten av nära dialog med bland annat medborgare, regioner, kommuner och näringsliv. Enligt de uppgifter jag har från myndigheten har detta arbete utvecklats dialogerna i en positiv riktning. Myndigheten arbetar nu vidare med att förbättra och utveckla de regionala relationerna. Detta är ett arbete som jag följer noga.

Ledamoten frågade också om jag själv har undersökt och satt mig in i hur detta påverkar en liten bygd. Det har jag i allra högsta grad, i synnerhet i min tidigare roll som riksdagsledamot. Jag har också haft mycket dialog med parter som varit berörda av ett projekt som alla längtade efter och ville ha på plats men som, när det väl utformades, inte kände att den stora myndigheten lyssnade på dem.

Detta synliggör behovet som interpellanten tog upp av att man har som utgångspunkt att på ett tydligt och inlyssnande sätt ha en god dialog med berörda. Generaldirektören har pekat ut detta som ett fokusområde, och det är något som jag följer upp i den regelbundna myndighetsdialogen.

Anf. 35 MARTINA JOHANSSON (C):

Herr ålderspresident! Det är skönt att höra från ministern att jag misstolkade och att det inte fanns någon irritation över att ha denna diskussion i kammaren. Den är viktig för att hela landet ska känna att man har ett värde och att alla företag och alla invånare har rätt till en fungerande vardag.

Jag återkommer ändå till att ministern sa att han förutsätter att Trafikverket jobbar med frågorna och med att utveckla sin kommunikation. Det är ju bra att generaldirektören har detta som ett fokus, för det är ju så att det inte funkar i praktiken i dag. Ministern höll ju själv med om detta när han refererade till tidigare uppdrag och till att han har besökt många personer som drabbats av det här.

Då måste vi se att någonting behöver ändras. Det kanske inte bara handlar om samverkan. Det kanske inte bara handlar om kommunikation i sig. Hade jag fått förmånen att vara minister hade jag kanske även som minister gjort besök i områden där det inte fungerar för att få förståelse för den upplevelse av nonchalans som finns och vilka åtgärder som skulle kunna behöva vidtas för att sedan också göra de här sakerna och ge instruktioner i regleringsbrev eller i myndighetsinstruktion till Trafikverket för att förbättra och förändra.

Vad är det som behövs? Det behövs samverkan, men det kan också behövas olika arbetssätt baserat på var ett visst projekt ska genomföras. Det handlar kanske inte alltid om att man ska ha samma arbetssätt när det är samma typ av projekt som ska genomföras. Om man ska byta en bro ute i skogen kanske man behöver jobba på ett annat sätt än om man ska byta en bro mitt i en by. Det kanske är så att det ena projektet behöver få kosta mer än det andra på grund av kringåtgärder, för ibland påverkar var ett projekt ska genomföras mer än vad det är som ska göras.

Jag tror också att regeringen behöver ge Trafikverket möjligheter att ibland tillfälligt frångå vissa regelverk för att kunna bemöta det som är i vardagen och för att det ska fungera under till exempel det brobyte i Vrena som jag ständigt återkommer till. Det handlar faktiskt inte bara om mitt enskilda engagemang i den bygden, utan det handlar om engagemang för alla bygder som drabbas av dessa saker.

För att han ska få lite inspiration när det gäller åtgärder som kan vidtas och som skulle ha kunnat vidtas om man från Trafikverket hade haft verktygen i just detta fall – och för att bygga kunskap och förståelse – tänkte jag erbjuda ministern ett besök i Vrena. Ministern kan få välja vilken dag han vill i augusti, så ska jag ordna ett besök där vi tillsammans kan träffa dem som bor i Vrena för att få förståelse för vad som behöver förändras i

regelverket för att det ska bli bättre för alla när viktiga infrastrukturprojekt genomförs.

Prot. 2022/23:118

2 juni

Svar på

interpellationer

Anf. 36 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Jag ber om ursäkt för att jag fipplade med mobilen – jag började kolla i kalendern för augusti, men vi kanske inte ska ta det live i kammaren. Jag får återkomma till det. Jag ska föregå med gott exempel och inte stå här och kolla mobilen, herr ålderspresident, men jag vill påpeka att det var för att kolla kalendern.

Jag vill understryka att jag och Martina Johansson delar uppfattningen att hela Sverige ska fungera. Detta är en prioritet för regeringen och för det departement som jag arbetar på. Det är viktigt med en god och väl utbyggd infrastruktur och ett underhåll av densamma. Då är det också viktigt med precis det som Martina Johansson pekade på, det vill säga att Trafikverket har en god dialog med lokala och regionala företrädare.

Jag vill återkomma till vad jag sa i ett av mina inledande inlägg: Detta ligger redan i Trafikverkets instruktion och i myndighetens uppdrag, och det är en av de punkter som vi löpande följer upp med myndigheten.

När denna typ av investeringar görs kan det förstås uppstå motstående intressen. Det är därför det är viktigt att Trafikverket har ansvar för helhetslösningar och har rutiner och arbetssätt för att ta vara på inflytande och ha en god dialog lokalt och regionalt. Man kanske inte alltid är glad över exakt hur utformningen blir, men om man har haft en god dialog och mötts av förståelse kanske det är lättare att köpa beskedet. Detta ansvar, med fokus på dialog, ligger som sagt inom ramen för Trafikverkets uppdrag.

Herr ålderspresident! Jag tittar gärna i kalendern för att se om det går att klämma in ett besök för att träffa de här personerna. Jag träffar gärna personer och organisationer som känner sig förfördelade eller upplever att de inte blir lyssnade på. Det är väldigt viktigt att även myndigheterna har denna inställning, detta arbetssätt och detta förhållningssätt. Det har de också i sitt uppdrag.

Jag vill ändå understryka att jag inte behöver ett sådant besök för att bli övertygad om att det är viktigt att Trafikverket håller en god dialog och arbetar med detta. Det gör man kontinuerligt och med ett särskilt fokus sedan generaldirektören tillträdde så sent som i mars förra året. Detta är någonting som jag följer noga.

Jag tackar ledamoten för engagemanget och för interpellationen.

Anf. 37 MARTINA JOHANSSON (C):

Herr ålderspresident! Kalenderbingo kan vi ta när vi kommer ut ur kammaren, men jag ville komma med ett erbjudande härifrån.

Ministern återkommer till dialogen. Ja – den är superviktig, men även om dialogen fungerar bra är det inte säkert att det blir bra för den enskilda människan. Jag tror att vi behöver andra regelverk. Det var detta jag var inne på. Regeringen kan ge Trafikverket möjlighet att göra den fyrkantiga boxen lite mer rund och ibland hitta andra typer av lösningar som skulle fungera väldigt bra i den enskilda bygden.

Hur ska vi ta oss över järnvägen? Under ett års tid är just den här järnvägen avstängd. Det gör att företag inte kan ta emot leveranser. Det gör att företag inte kan ta emot kunder. Det gör att skolan får svårt att hålla eleverna kvar i skolan. Det handlar om att miljön påverkas för att man måste

åka fyra mil extra varje dag till och från jobbet. Det ökar kostnaden för den enskilda individen.

Om man hade kunnat rucka lite i regelverket hade man kanske kunnat göra en tillfällig överfart som hade underlättat för både företagaren och den som bor där. Det handlar alltså inte enbart om dialog, utan det handlar också om att ge förutsättningar att vara lite mer flexibel och kunna bemöta olika investeringar på olika sätt för att hitta den bästa lösningen. Det spelar ju ingen roll hur bra vi är på att kommunicera om vi inte har verktyg för att faktiskt göra det bra i det enskilda fallet.

Jag hoppas att vi ses i Vrena i augusti.

Anf. 38 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Jag kommer inte att kommentera det enskilda fallet. Mer generellt ska man dock inte sticka under stol med att det finns intressekonflikter i den här typen av projekt. Enskilda intressen kan stå emot andra enskilda intressen, och enskilda intressen kan stå emot det allmänna intresset. Det är det som Trafikverket har i sitt uppdrag att bedöma när man planerar och lägger fram förslag på infrastrukturåtgärder. Men när man väl har fattat beslut är det också viktigt att de störningar som uppkommer under byggtiden minimeras. I det avseendet är det också viktigt med en god och fungerande dialog lokalt och regionalt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2022/23:365 om resurstilldelning till vägarna i Jämtlands län

Anf. 39 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Kalle Olsson har frågat mig om jag är beredd att se över beräkningsgrunderna för de regionala länsanslagen så att de avspeglar omfattningen av vägnätet och medborgarnas och industrins behov av fungerande vägar. Kalle Olsson har vidare frågat mig om jag är beredd att ge Trafikverket i uppdrag att redovisa en analys över vägstandarden i länen för att få ett mer rättvisande underlag inför kommande beslut om länsanslagens fördelning.

En väl fungerande infrastruktur är viktig för att säkerställa en långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Det är av stor betydelse att underhållet av vägarna håller en hög kvalitet. Det är viktigt för såväl framkomlighet som trafiksäkerhet.

Precis som i mitt svar på en skriftlig fråga nyligen från Kalle Olsson vill jag återigen komma med ett förtydligande. Vad det gäller underhållsåtgärder sätts det av medel på nationell nivå, och det är Trafikverket som planerar för hela den verksamheten. Länsplanerna omfattar investeringar i transportinfrastrukturen på de så kallade länsvägarna. Där har regionerna möjlighet att göra de överväganden och prioriteringar som anses lämpliga. Det är dock viktigt att påpeka att länsplanerna inte hanterar drift och underhåll på våra statliga vägar. Kalle Olssons frågor avseende beräkningsgrunder för anslag till ramarna för länsplaner och kopplingen till vägunderhåll blir därför missvisande.

Vägunderhåll är ett prioriterat område för regeringen. Regeringen har därför genomfört satsningar på vägunderhåll i budgetpropositionen för 2023. Det skapar bättre förutsättningar för att förbättra infrastrukturen och bland annat stärka robustheten, höja standarden och öka tillgängligheten.

Behoven inom infrastrukturen är stora, och det är nödvändigt att göra genomtänkta prioriteringar mellan olika åtgärder. Det är viktigt att det görs i en ordnad process med ett tillräckligt underlag. Regeringen står i begrepp att inleda en ny infrastrukturplaneringsprocess och avser att återkomma i frågor kring den långsiktiga infrastrukturplaneringen. I den processen kommer vi också att ta ställning till länsplanerna.

Anf. 40 KALLE OLSSON (S):

Herr ålderspresident! Stort tack till statsrådet för svaret på min interpellation – en interpellation om vägar, närmare bestämt vägarna i Jämtlands län, min valkrets och mitt hemlän.

Ska man göra det enkelt för sig, herr ålderspresident, kan man bara säga: sämst i Sverige. Nu senast var det Transportföretagen som i sin granskning landade i den slutsatsen: Vägarna i Jämtlands län är sämst i Sverige. För oss som bor längs med dessa vägar och åker på dem är detta ingen överraskning. Vi kan bara säga att det är en korrekt beskrivning av verkligheten, för det är så det ser ut.

I ett glesbygdslän som Jämtland blir de här problemen särskilt påtagliga eftersom alternativ till bilen ofta saknas. Till Bakvattnet går det kanske en eller i bästa fall två bussar per dag, och så ser det ut på många håll i Jämtlands län och andra glesbygdslän. Folk kör bil för att man behöver köra bil. Folk kör också sönder sina bilar eftersom vägarna är så dåliga.

Det handlar många gånger om ålderstigna vägar i behov av investeringar och standardhöjningar, just det som länsplanemedlen är tänkta att möjliggöra. Problemet blir då det som så att säga är poängen i min interpellation: den låga resurstilldelningen. Här finns det också anledning att bemöta statsrådet, som i sitt svar drar in Trafikverkets underhållsansvar. Den låga tilldelning som Jämtland under lång tid har fått till vägarna gör ju att möjligheterna att investera i standardhöjningar och förbättringar som förbättrad framkomlighet och ökad trafiksäkerhet stadigt försämras.

När man inte kan asfaltera den nedgångna grusvägen och Trafikverket samtidigt tvingas till hårda prioriteringar av sitt underhåll fortsätter ju vägen att förfalla. En dålig väg blir med tiden ännu sämre. Därför menar jag, kanske lite i strid med statsrådets svar, att det är högst relevant att lyfta fram den låga fördelningen av länsplanemedel till Jämtlands län och vad den får för konsekvenser. Det skulle förvåna mig om statsrådet inte vill erkänna den kopplingen, för jag menar att den är högst relevant.

Jämtlands län är, herr ålderspresident, Sveriges till ytan tredje största län med ett statligt länsvägnät på 560 mil. Av dessa är 200 mil grusvägar. Trots det får länet ungefär lika lite vägpengar som Blekinge län. Och bara för att vara väldigt tydlig: Jag är helt övertygad om att Blekinge län behöver varenda krona av sitt länsanslag. Det är inte det som är poängen. Poängen är att det finns en skevhet här, en orättvisa inbyggd i fördelningsmodellen.

Länsplanen för Jämtlands del ligger på strax under 600 miljoner kronor för åren 2022–2033. Då var det ändå en ganska hygglig uppräknings som den förra S-ledda regeringen gjorde. Jag tror att det var någonstans i rela-

tiva termer 8 procent som man räknade upp länsplanerna med. Det är ändå rätt okej. Men slår vi ut 600 miljoner över tolv år landar vi på 50 miljoner per år. Man behöver inte vara vägbeställare på Trafikverket för att förstå att för 50 miljoner blir det väldigt lite väg, möjligen lite gång- och cykelväg.

Med tanke på svaret från statsrådet måste jag fråga om statsrådet ser det problem som jag här försöker beskriva med den över tid låga resurstilldelningen i förhållande till det stora vägnätet. Är statsrådet beredd att se över beräkningsgrunderna för länsanslagen så att de bättre avspeglar omfattningen av vägnätet samt medborgarnas och industrins behov av fungerande vägar?

Anf. 41 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Tack, Kalle Olsson, för att du sätter ljuset på en mycket angelägen fråga! Det här är en prioritet för regeringen – att rusta upp den svenska infrastrukturen, att börja beta av den stora underhållsskuld som har byggts upp under väldigt lång tid, inte minst vad gäller vägnätet.

Man behöver inte färdas många mil på vägarna i vårt avlånga land för att se och inse att betydande investeringar behöver göras. Stora delar av vägnätet är byggt före 1970 och har en teknisk livslängd på mellan 40 och 60 år. Om den inte redan har passerats börjar det närma sig sin livslängd. För regeringen innebär det att vi under den kommande mandatperioden ska prioritera fortsatta förbättringar av den infrastruktur vi har, reparera där det behövs och förvalta våra gemensamma resurser på bästa sätt. Det är därför jag har pekat ut underhållet som en prioriterad fråga.

Det var också därför som vi i den första budgeten, som vi presenterade bara veckor efter tillträdet, förstärkte underhållet. Vi flyttade medel från järnvägsunderhållet, som annars inte hade kunnat omsättas i operativt arbete, till vägsidan. Och vi förstärkte med ytterligare en kvarts miljard kronor. Det räcker ändå inte på något sätt, med tanke på de stora behov vi har, herr ålderspresident.

Men låt mig börja med att besvara de två frågorna med att jag inser och medger att det kanske inte i första hand handlar om hur fördelningen ska se ut utan om att kakan behöver växa när det kommer till underhållsåtgärder. Precis som Kalle Olsson beskriver är det inte bara i Jämtland som behoven är stora. Det gäller i varje region. Därför är det viktigt att underhåll prioriteras upp.

I det arbetet välkomnar jag alla initiativ, som den här interpellationen och andra diskussioner vi kan ha, för att synliggöra detta. Det är inte alltid som just vägunderhåll, trumbyten och beläggningsarbeten ger de största rubrikerna. Det är de lite större projekten som sätter olika kommuner och orter på kartan. Det är då man klipper band.

Jag skulle gärna komma till Jämtland och klippa något band för till exempel ett beläggningsarbete eller något som gör livet lättare för människor som är beroende av bilen i sin vardag. Vi ska inte peka finger och säga att det är fel prioritering. Man har inget annat val, precis som Kalle Olsson säger. Därför är vägunderhållet viktigt.

Mitt svar när det gäller beräkningsgrunderna var ett försök att beskriva hur begreppen förhåller sig till varandra och vem som har ansvar för vad. Men huvudfrågan i de två frågor som Kalle Olsson ställer handlar om

resurserna i sin helhet och att det finns resurser för att underhålla våra vägar och även järnvägar i Sverige.

Underhållsskulden har tillåtits växa så mycket under så lång tid. Vi kommer nog inte att kunna vända allt under en mandatperiod. Men vi har pekat ut en tydlig riktning: att vägunderhållet behöver prioriteras. Det står i regeringsförklaringen. Det framgår av budgeten. Och vi kommer att återkomma med fler reformer i den riktningen. I det arbetet ser jag fram emot fortsatt dialog med Kalle Olsson.

Jag känner väl till vägar i olika delar av landet. Jag har även färdats på vägar i Jämtland och vet att behoven är betydande. Det är därför underhåll och upprustning är en prioritet för regeringen.

Anf. 42 KALLE OLSSON (S):

Herr ålderspresident! Jag vill bita mig kvar lite grann vid vikten av att regionerna ska ha möjlighet att jobba med utveckling av sina vägar. Med 50 miljoner per år under tolv år blir det väldigt lite utveckling. Det är viktigt att göra det medskicket till statsrådet och regeringen nu när de börjar titta på nästa revidering av den nationella planen. En del i det handlar om att ha ett bra underlag att jobba med.

Tidigare i våras ställde jag en fråga till riksdagens utredningstjänst om just beräkningsgrunderna för anslagen till regionerna. Jag ville veta vilka parametrar som ligger till grund för nivåerna och hur de viktas mot varandra. Sådan transparens saknas i dag. Jag vet att regionen i Jämtland under lång tid har sökt svar på det i dialog med departement, Trafikverket, kanske ända tillbaka till Vägverkets tid, vad vet jag.

Tyvärr kom inte riksdagens utredningstjänst särskilt långt med min fråga. Det svar jag fick tillbaka var att ”både storleken på och fördelningen av medel till länsplaner sker efter politisk avvägning. I underlaget inför besluten ingår uppgifter om bland annat befolkning, sysselsättning och trafik i de olika regionerna.”

De parametrar som nämns – befolkning, sysselsättning och trafik – är förstas relevanta. Men de ger inte hela bilden. En parameter som inte ingår är det vi diskuterar här i dag: vägnätets omfattning och behovet av förbättringar. Om det faktum att Jämtlands län har en stor mängd vägar som är i behov av standardhöjningar inte i sig är skäl för att motivera höjda anslag fastnar man såklart i den negativa spiral som vi befinner oss i i dag. Vägar fortsätter att sakta men säkert försämrans.

Trafikverkets underhållsmedel räcker inte heller på långa vägar för att möta behoven. Tvärtom har myndigheten signalerat att man har för lite resurser, vilket tvingar fram hårda prioriteringar. Då är det ofta det lågtrafikerade vägnätet som får stå tillbaka. Då är vi tillbaka på landsbygden och i glesbygden. Då får de människorna det sämre, även i det här avseendet.

Ett sätt att komma åt den skeva fördelning som jag menar finns inbyggd i dagens fördelningsmodell av anslagen till regionerna är att tydliggöra behoven och att ge Trafikverket i uppdrag att analysera vägstandarderna så att det får ingå i ett underlag för regeringens fortsatta arbete inför de kommande länsplanerna. Det är för övrigt ett förslag som Norrlandslänet har lyft fram gemensamt, och jag tror att det har gått fram till statsrådet.

Är statsrådet beredd att titta på att ge Trafikverket det uppdraget, för att ha bättre underlag inför den fortsatta processen?

Anf. 43 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Kalle Olsson sa om sin första del av inlägget att det var ett viktigt medskick. Jag vill bara kvittera det medskicket.

Kalle Olsson säger att det sakta men säkert blir sämre. Det går inte särskilt sakta på alla ställen, utan det går ganska snabbt nu. Precis som jag beskrev är en stor del av det svenska vägnätet byggt före 1970 och börjar passera sin livslängd. Därför är underhållsbehoven betydande.

Vilken transparens som råder kan vi diskutera. Det är regeringen som lägger fram förslag på nationell plan. Men redan nu har vi pekat ut att underhållet av vägarna och järnvägarna ska vara prioriterat. Det står i regeringsförklaringen, och det framgår av vår första budget. Vi kommer att återkomma med detta.

Det första steget i arbetet är just inriktningsuppdraget. Trafikverket kommer att få i uppdrag att ta fram ett inriktningsunderlag. Det kommer i sin tur att ligga till grund för den kommande infrastrukturpropositionen, där regeringen lämnar förslag till riksdagen om ekonomiska ramar och om inriktningen för den nya planperioden. Att underhållet ska uppvärderas i det arbetet kan inte, med tanke på regeringens prioriteringar, komma som en överraskning för någon.

Den nationella plan som gäller nu är den dåvarande regeringen ansvarig för. Kalle Olsson kan ställa frågor till det tidigare styret om varför de inte har prioriterat upp underhållet i tillräcklig omfattning. Jag kan ge besked för den här regeringens arbete. Sedan får vi återkomma till hur det materialiseras i budgeten, vilka förstärkningar som kan komma att vara möjliga när det gäller länsplanerna och regionernas ansvar och vad de kan påverka.

Det viktiga beskedet i dag är att underhållet ska prioriteras upp. Jag uppskattar Kalle Olssons engagemang för detta. Jag hoppas att fler riksdagsledamöter kommer att instämma. Jag har fått frågor om den förra omprioriteringen och vilka signaler det ger att prioritera upp vägunderhåll. Mitt besked är att det ger bra signaler. Många människor är beroende av bilen i sin vardag för att få vardagspusslet att gå ihop.

Det ger en ännu positivare signal med tanke på de elbilar som blir en allt större del av fordonsflottan. Det kommer att krävas ett bättre vägnät, eftersom de väger mer än bilar med förbränningsmotor. Att vägunderhållet är prioriterat är alltså också en viktig del i omställningen av fordonsflottan. Vi kommer att återkomma. Jag ser fram emot det. Jag fortsätter gärna dialogen med Kalle Olsson.

Anf. 44 KALLE OLSSON (S):

Herr ålderspresident! Vi ledamöter kommer hit till riksdagen från olika delar av landet, från Skaraborg, Jönköping, Malmö, Stockholm och så vidare. Vi bär alla med oss frågeställningar och problem som präglar den vardag som vi delar med dem som har satt oss här för att representera dem. En fråga som alla riksdagsledamöter från Jämtland har fått anledning att engagera sig i sedan tidernas begynnelse är just, vågar jag nästan påstå, vägfrågan.

Redan i regeringsförklaringen satte statsministern ribban ganska högt när det gäller de här frågorna, vilket statsrådet var inne på. Han sa bland annat att landsbygdens utveckling är avgörande för hela Sveriges fram-

gång, att hela Sverige måste ges förutsättningar att leva och att möjligheten att resa till jobbet och med familjen är grundläggande.

Det är lätt att skriva under på de orden. Men det är också uppfordrande ord, och jag hoppas verkligen att regeringen på allvar vill komma till rätta med de stora skillnader som det faktiskt handlar om. Det finns orättvisor och alldeles för stora skillnader mellan länen. Jag hoppas att regeringen agerar snabbt och ger Trafikverket det väldigt konkreta uppdraget att ta fram ett underlag där man analyserar vägstandarden, eftersom det då inte längre skulle gå att blunda för det här.

Statsrådet fick en inbjudan från den förra interpellanten. Han är välkommen också till Jämtlands län och att ta en tur i min Volvo 240 på ett vägnät som lämnar en hel del övrigt att önska. Jag hoppas att statsrådet tar till sig de frågeställningar vi har diskuterat här i dag. Och han är som sagt mycket välkommen till Jämtlands län!

Anf. 45 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Min övertygelse om att underhållet behöver prioriteras behöver ingen ytterligare förstärkning. Det är en prioritet för mig och regeringen. Precis som Kalle Olsson refererade till stakades den linjen ut redan i regeringsförklaringen.

Vi har ju också lagt om på departementen så att Landsbygds- och infrastrukturdepartementet är samlat. Där ligger detta naturligt i det löpande arbetet för min kollega landsbygdsministern och mig på Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. Det kommer att vara vägledande för det uppdrag vi ger Trafikverket och för arbetet med nationell plan. Det är också därför vi har avbrutit planeringen av nya stambanor för höghastighetståg, som annars skulle riskera att äta upp en väldigt stor del av infrastrukturkakan för lång tid framöver i Sverige. Dels hade det trängt ut egna underhållsåtgärder, dels hade det ätit upp mycket av kakan för andra åtgärder.

Herr ålderspresident! Jag refererade till att ett trumbyte eller ett beläggningsarbete kanske inte alltid ger de allra största rubrikerna, men det kan få väldigt stor påverkan på människors vardag på landsbygden om sådana problem inte åtgärdas. Därför är det en prioritet för regeringen.

Jag ser fram emot fortsatt dialog och välkomnar verkligen interpellationen och engagemanget. Jag har fått en inbjudan från regionerna och har gett besked att jag ser fram emot att ha en dialog också i arbetet med att ta fram en nationell plan med de regionerna och med alla regioner i Sverige. Det är en viktig del av den processen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2022/23:368 om järnvägens kapacitetsbehov

Anf. 46 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Carina Ödebrink har frågat mig om jag avser att återkomma till riksdagen när det gäller att medel avsätta i nationell plan för fortsatt planläggning plockas bort.

Prot. 2022/23:118

2 juni

Svar på
interpellationer

Carina Ödebrink har vidare frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka kapaciteten på järnvägen på den svenska sidan i samband med att förbindelsen över Fehmarn Bält tas i drift 2029.

När det gäller den första frågan kommer regeringen att ta ställning till medel i nationell plan i samband med den kommande infrastrukturplaneringen. Regeringen står i begrepp att inleda en ny infrastrukturplaneringsprocess och avser att återkomma i frågor kring den långsiktiga infrastrukturplaneringen.

Behoven inom infrastrukturen är stora, och det är nödvändigt att göra genomtänkta prioriteringar mellan olika åtgärder. Det är viktigt med en ordnad process med tillräckligt underlag där behov av kapacitetsökande åtgärder är en viktig del.

När det gäller den andra frågan vill jag påminna om att regeringen i slutet av 2022 gav Trafikverket i uppdrag att utreda kapacitetshöjande åtgärder i järnvägssystemet i Skåne. I det uppdraget ska Trafikverket beakta effekter av att Fehmarn Bält-förbindelsen öppnar kring år 2029.

Anf. 47 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaren på mina frågor.

Infrastruktur och transportsystem har inget egenvärde utan är medel för att vi ska uppnå andra mål som individer och samhälle. Det handlar om företagens möjligheter att transportera råvaror och gods och rekrytera personal. Det handlar också om människors möjligheter att ta sig till jobb, studier och fritidsaktiviteter. Oavsett om det gäller transporter på sjö, väg, järnväg eller i luften behöver de olika transportslagen hänga samman för att vi ska uppnå målet om effektiva transportsystem.

När det gäller svaren på mina frågor är jag undrande över det första. I den nuvarande nationella planen finns eller fanns 3 miljarder kronor för fortsatt planläggning av sträckan mellan Linköping och Borås, där Jönköping ligger emellan. De pengarna plockades bort. Svaret var att man avser att återkomma i den kommande nationella planen. Men min fråga handlade om här och nu, och därför känner jag att jag inte har fått något svar.

Jag frågade också hur regeringen avser att lösa frågan med den stora kapacitetsbrist som i dag finns på järnvägen, mot bakgrund av att man har beslutat att slopa byggandet av nya stambanor. I den interpellationsdebatt som jag hade med statsrådet tidigare i år sa statsrådet uttryckligen att infrastrukturen inte bara ska rustas och underhållas, utan att de besked som har givits inte utesluter nya konventionella spår.

Statsrådet sa vidare att när Fehmarn Bält-förbindelsen öppnas blir det mer tryck på kapaciteten i vårt eget infrastruktur- och järnvägsnät. Enligt min mening är detta något som förpliktar. Regeringen bör redogöra för vad man avser att vidta för åtgärder för att komma till rätta med kapacitetsbristen både här och nu och i ett längre perspektiv. Det räcker inte att hänvisa till utredningar.

Det finns utredningar, kunskap och erfarenhet så att det räcker för att kunna visa på politisk vilja och inriktning, inte minst mot bakgrund av de beslut och åtaganden som Sverige förbundit sig till som medlem i EU. Där har mål satts upp om att till 2050 ska tågtrafiken byggas ut där den är eller kan bli konkurrenskraftig.

Sverige behöver ny järnväg som kopplas samman med de europeiska systemen. EU-ministrarna möttes i Bryssel i december och tog upp frågan om de europeiska transnationella nätverken. Vi är del av ett större system, inte bara i politiken utan faktiskt också i den praktiska verkligheten. Därför vill jag ställa en fråga till statsrådet: Vilka nya konventionella spår anser statsrådet ska byggas som ökar kapaciteten?

Riksdagen kommer förmodligen att fatta beslut om en ny plan för infrastruktur 2026. Då är det tre år kvar tills förbindelsen över Fehmarn Bält öppnas. Vad har regeringen för plan för att möta det ökade behovet? Och borde inte de avsatta medel som finns i dag i nationell plan och de flyttade 3 miljarderna för fortsatt planläggning ha blivit föremål för beslut i riksdagen?

Anf. 48 ARWIN SOHRABI (S):

Herr ålderspresident! Tack till statsrådet och särskilt till interpellanten!

Redan 2029 står den fasta förbindelsen under Fehmarn Bält färdig. Den kommer att eliminera behovet av en 160 kilometer lång omväg genom Danmark för godståg, minska transporttiden med cirka två och en halv timme för tåg och cirka en timme för vägtransporter samt bidra till effektiv logistik mellan Skandinavien och den europeiska kontinenten. Förväntningarna är också höga på vad den ska åstadkomma inte minst inom gröna transporter, med fler godstransporter på järnväg och färre lastbilar på vägarna.

Herr ålderspresident! Jag vill hänvisa till en rapport som samarbetet Greater Copenhagen har tagit fram som nyligen presenterade att Sverige ligger efter i utbyggnaden av spår och järnvägsinfrastruktur. Om nödvändiga investeringar inte görs kan vägtransporterna öka med uppemot 120 procent. Skånska europavägar kommer då att få ett kraftigt ökat flöde av långtradare under de kommande åren.

Redan i dag har Skåne landets tyngsta lastbilstrafik, vilket statsrådet säkert är medveten om. Tillskottet riskerar att drabba klimatomställningen, vägnätet samt godstågens konkurrenskraft. Järnvägsinfrastrukturen måste således byggas ut. Annars finns risk att Fehmarn Bält-förbindelsen inte kan användas fullt ut för att generera sina många fördelar.

Att stötta godstrafiken på järnväg på liknande sätt som görs i andra europeiska länder för att styra om godstrafik från väg till järnväg skulle kunna bidra till att öka tillgängligheten på redan väldigt hårt belastade vägsträckor, bland annat E6:an genom Skåne. Det är en av landets mest trafikerade motorvägar och en viktig pulsåder nationellt och internationellt, vilket statsrådet säkert är medveten om.

Enligt Trafikverkets statistik passerar dagligen cirka 50 000 fordon E6:an i höjd med Löddeköpinge. Mer än vart femte av dessa fordon är en lastbil. Jag vill uppmärksamma statsrådet på att detta är en andel som ökar. Utvecklingen går alltså åt fel håll.

Regeringen förklarar att anledningen till att man inte handlar är att man avvaktar en utredning av de kapacitetshöjande åtgärderna. Vi alla inväntar förstås resultatet av utredningen, men sanningen är att regeringen till viss del redan har agerat. Väldigt snabbt slopade man utbyggnaden av nya stambanor. Redan den 23 december förra året levererade regeringen ett dråpslag mot svensk tillväxt och möjligheterna att framtidssäkra hållbara

transporter genom att avbryta de långt gångna planerna på nya stambanor i Sverige samt stoppa utbyggnaden av sträckan Lund–Hässleholm.

En utbyggnad av stambanorna har som bekant planerats i väldigt många år av regeringar av olika färg. Anledningen är att de befintliga stambanorna, som för övrigt byggdes redan på 1800-talet, saknar tillräcklig kapacitet för alla godståg, persontåg och regionaltåg som trafikerar dessa järnvägsspår.

Det gäller inte minst den väldigt hårt trafikerade Södra stambanan som knyter samman Stockholm, där vi befinner oss nu, med Malmö, där jag bor, och sedan leder vidare till kontinenten. Om inget görs kommer kapacitetsbristen på Södra stambanan att öka ytterligare efter att den fasta förbindelsen under Fehmarn Bält står färdig 2029. Det kommer att få allvarliga konsekvenser för svensk klimatomställning och tillväxt.

Givet regeringens agerande undrar jag: Är regeringen villig att skjuta till de nödvändiga medel som behövs för att säkerställa att järnvägsinfrastrukturen byggs ut på ett sådant sätt att det skånska vägnätet avlastas efter färdigställandet av Fehmarn Bält-förbindelsen?

Anf. 49 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Jag gläder mig över engagemanget för att öka kapaciteten till följd av Fehmarn Bält-förbindelsens öppnande kring år 2029. Om jag får önska en sak hade jag önskat att det socialdemokratiska partiet hade visat samma engagemang när man hade möjlighet att påverka hur man snabbt hade kunnat bygga bort flaskhalsar för att ta höjd för Fehmarn Bält-förbindelsens öppnande kring 2029.

Det här var ingen nyhet när man lade fram den nationella planen. Det var heller ingen nyhet att det fanns fyra åtgärder på Malmösidan av Öresundsbron i Trafikverkets remiss till den nationella planen som skulle ha höjt kapaciteten över Öresundsbron från 8 till 14 tåg i timmen.

Det är märkligt att man inte tog det i beaktande. Det handlar om investeringar i storleksordningen 1 miljard kronor i det penningvärde som var då. Detta fanns inte med i den nationella planen, men det hade ökat kapaciteten över Öresundsbron snabbt.

Detta får den nya regeringen nu ta ansvar för. Det ligger i Trafikverkets uppdrag för Skåne att ta fram förslag på kapacitetshöjande åtgärder. Vi pekar också ut Fehmarn Bält-förbindelsens öppnande som en omständighet som Trafikverket särskilt ska beakta. Regeringen tar alltså ansvar för den uppkomna situationen, men vi hade inte behövt vara här om dessa åtgärder redan funnits med i den nationella planen.

Jag kan inte svara på varför den förra regeringen inte tog ansvar för detta. Kanske kan ledamöterna redogöra för det i den fortsatta debatten.

Vilka nya konventionella spår kan det handla om? I de uppdrag som vi har givit till Trafikverket pekas särskilt sträckan Lund–Hässleholm ut. Man ska fortsätta med sträckan Göteborg–Borås utan att trafikstart påverkas.

De 3 miljarderna för planeringsåtgärder, som nu inte kommer att användas för att planera nya stambanor för höghastighetståg, kommer vi att återkomma om samlat. Vi ser också en avsevärd kostnadsökning för stora delar av infrastrukturinvesteringar. Jag tror att riksdagsledamöterna känner till det väl.

Vi har i nuläget ingen beredning för att utanför planen och ensidigt peka ut vad pengarna skulle kunna användas till. Vi är i startgroparna för att ta fram ett inriktningsuppdrag till Trafikverket inför nästa planperiod. Den jackar i den befintliga, så det här kommer att ske på ett naturligt sätt. Det handlar om medel som kan användas till många angelägna åtgärder. Men framför allt riskerar projektet som helhet att tränga ut andra viktiga kapacitetshöjande åtgärder, också underhållsåtgärder, vilket jag redogjorde för i den tidigare interpellationsdebatten.

Ledamoten frågar om detta inte borde ha underställts riksdagen för beslut. De av riksdagen fastställda ramarna gäller även fortsättningsvis, och det är inom dem som regeringen planerar och beslutar om infrastrukturåtgärder.

Anf. 50 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr ålderspresident! Låt mig ge en kort kommentar till statsrådets beskrivning av vad man avser att göra vad gäller konventionella spår. Det är självklart otroligt angeläget med Lund–Hässleholm, Göteborg–Borås och Ostlänken i Östergötland. Sträckorna har funnits med sedan tidigare, men nu gör man ett omtag.

Problemet, herr ålderspresident, är när man inte ser helheten och hela systemet. Den trafik som kommer att öka över Fehmarn Bält och in i Sverige kommer till stor del att fortsätta även ovanför Hässleholm eller upp till Göteborg. Det gäller alltså att se helheten.

Jag vill göra en kort tillbakablick. Frågan om en fast förbindelse över Öresund föregicks av decenniars arbete och utredande. Låt mig citera ur regeringens proposition från 1991: ”För att industrin i Sverige skall behålla sin konkurrensförmåga gentemot omvärlden är det av största betydelse att transportsystemen kan förbättras och rationaliseras. Detta gäller både transporterna inom landet samt till och från kontinenten”.

I propositionen sägs vidare att ”en fast förbindelse över Öresund är ett första steg i en gemensam nordisk transportlösning som ökar förutsättningarna för goda transportlösningar till våra marknader. En komplettering med en fast förbindelse över Fehmarn Bält kommer därvid ytterligare att knyta samma Norden med kontinenten.”

När vi blickar tillbaka på järnvägens utveckling de senaste decennierna ser vi att det skett en omfattande utbyggnad av infrastruktur. Det har varit en stark ökning av den samhällsköpta regionala tågtrafiken. Järnvägens konkurrenskraft och attraktivitet har ökat kraftigt. Det är en positiv utveckling, men den för med sig andra utmaningar, bland annat kapacitetsproblem och sämre punktlighet.

Enligt beräkningar från KTH om vad man kan göra med små eller mindre nyinvesteringar i järnväg framgår att det även fortsättningsvis kommer att finnas punktlighetsproblem. Det krävs stora investeringar för att komma till rätta med detta och för att öka attraktiviteten. KTH pekar särskilt ut Fehmarn Bält-förbindelsen.

Vi har en verklighet utanför kammaren som med tydlighet visar vad som behöver göras. Bristande kapacitet på järnväg leder till att tåg med gods som skulle kunna gå på räls i stället går med gummihjul på lastbil. Det är inte bara dåligt för klimatet utan innebär också ett ökat slitage på vägarna.

När de infrastrukturella förutsättningarna är begränsade riskerar näringslivet att avstå från att söka kapacitet beroende på de brister och störningar som finns. I stället söker man sig till andra transportslag, som inte alltid är optimala. Detta är inte acceptabelt. Regeringen inriktar sig på att lappa och laga och mindre på att tänka i system, stråk och helhet. Jag vill fråga statsrådet vad han har fått för synpunkter och medskick från företagen när det gäller behovet av ökad kapacitet på järnvägen.

Anf. 51 ARWIN SOHRABI (S):

Herr ålderspresident! Jag tackar statsrådet för svaret.

Jag hoppas verkligen att regeringen är införstådd med att det här inte enbart är en regional utmaning och att väntan och brist på handling kan få oerhörda konsekvenser. Det som riskerar att bli följden är en trafikinfarkt som lamslår inte bara skånsk infrastruktur utan även kritisk nationell infrastruktur, vilket skulle få stora konsekvenser, inte minst för svensk industri. Då talar vi om hela landet.

År 2029 beräknas som sagt förbindelsen vara färdig. Det är inte så långt bort. Det enda som vi vet i dag är att den här regeringen bevisligen inte vill ha stambanor. Att regeringen inte klarar av att visa det nödvändiga ledarskapet i en tuff tid skapar tyvärr en högst ovälkommen osäkerhet. Det hade därför varit väldigt behjälpligt om statsrådet i dag åtminstone hade kunnat garantera att man är villig att göra de nödvändiga investeringarna för att säkerställa att järnvägsinfrastrukturen byggs ut på ett sådant sätt att det skånska vägnätet kommer att avlastas efter färdigställandet av Fehmarn Bält-förbindelsen.

På tal om helhet, som interpellanten Carina Ödebrink var inne på, vill jag för övrigt tillägga att det finns sådant som kan göras parallellt för att avhjälpa de kommande kapacitetsutmaningarna, inte minst att samtala med sin danska motpart om hur man kan gå vidare med en Öresundsmetro. Den tidigare infrastrukturministern har som bekant sagt att det krävs två för att dansa tango. Det återstår att se om statsrådet är villig att bjuda upp till dans.

Anf. 52 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Låt mig först notera att jag inte får något svar på frågan varför de åtgärder som fanns i Trafikverkets remiss inte lades in i den nationella planen. Då hade vi varit i ett betydligt bättre läge beträffande kapaciteten på Öresundsbron, framför allt på den skånska sidan, i Malmö. Det är någonting som Trafikverket nu får titta på särskilt i det snabbuppdrag som de har.

Vi kommer förstås att återkomma till hur regeringen tar frågan vidare. Men vi har pekat ut att Fehmarn Bält-förbindelsen är en viktig omständighet som kommer att påverka det svenska transportsystemet och hur vi behöver planera. Även den nationella planen vi har nu hade behövt påverkas. Det skedde inte i tillräckligt stor utsträckning. Jag kommer inte att ta upp den frågan igen, men för Socialdemokraterna är det lätt att tycka att den nuvarande infrastrukturministern ska lösa saker på åtta månader som den tidigare egna infrastrukturministern inte lyckades lösa på åtta år. Regeringens prioritering handlar om arbetspendling och godstrafik.

Jag fick frågan från Carina Ödebrink vad medskicket är från näringslivet när det gäller kapaciteten. Det ser förstås lite olika ut beroende på var i landet man befinner sig. Det som är samlande för alla delar är att kapaciteten behöver höjas. Det är därför kapacitetshöjande åtgärder finns med i de uppdrag som vi har gett. Man ska göra det snabbare och mer träffsäkert för att bygga bort flaskhalsar, men utan de undanträngningseffekter som nya stambanor för höghastighetståg hade givit vid handen.

En annan del, som jag tror har lyfts i alla samtal jag haft, är att läget för underhållet påverkar näringslivet negativt. Det är en del av förklaringen till att underhållet är så prioriterat för regeringen. Och det påverkar inte bara näringslivet. Det påverkar även barnfamiljer i deras vardag, när de inte vet om taget går eller inte. Barnfamiljer påverkas i sin vardag när de ska skjutsa till träningar, hämta efter jobbet eller hälsa på någon sjuk anhörig och är beroende av bilen men underhållet av vägarna är så dåligt att det finns risk för påverkan på trafiksäkerheten.

Jag ska ge Carina Ödebrink 50 procent rätt. Hon beskriver regeringens arbete som ”lappa och laga”. ”Laga” är helt rätt. Vi kommer att prioritera att laga den svenska infrastrukturen, för den är sannerligen trasig. Vi har en underhållsskuld som tillåtit växa under väldigt lång tid. I det arbetet är det viktigt att se i stråk vilka åtgärder som behöver vidtas för att höja kapaciteten. I det sammanhanget behöver vi möta investeringsbehoven med ingången att arbetspendling och godstrafik är prioriterat, och vi ska underlätta för den trafiken för att hela Sverige ska fungera.

Anf. 53 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr ålderspresident! Ja, vi behöver lappa och laga hela tiden. Men man måste också ha en vision, en vilja och en tanke. Hur vill vi att det ska se ut i vårt land om 10, 20, 30, 40 och 50 år? Det är precis lika viktigt.

Jag har med mig en hälsning från kommunerna och regionen hemmavid, i Jönköpings län, där man, i likhet med det vi hört tidigare under andra interpellationsdebatter, efterfrågar en dialog med statsrådet, inte minst efter beskedet om att byggandet av nya stambanor skrotas. Jag vet att samma önskan om närvaro av statsrådet finns även på andra håll i landet. Näringslivet är också väldigt angeläget. Tyvärr har det, i alla fall hemmavid hos mig, inte alltid varit så att statsrådet kunnat besöka länet i den utsträckning man velat. Kanske beror det på kapacitetsbristen, herr ålderspresident, att det inte varit möjligt – jag vet inte.

För nästan exakt 166 år sedan stod finansminister Johan August Gripenstedt i riksdagen och argumenterade för behovet av att nya stambanor byggdes snabbt. Han argumenterade så väl att hans tal kom att kallas för ”blomstermålningarna” på grund av att man tyckte att han överdrev. Men det visade sig att verkligheten överträffade hans beskrivningar. De visioner och den framtidstro som föregått Sveriges stora infrastrukturinvesteringar – när järnvägarna byggdes, när Öresundsbron byggdes och när nu Fehmarn Bält-förbindelsen byggs – är en förutsättning för de här stora projekten. Jag undrar därför: Var är statsrådets visioner och framtidstro när det handlar om att rusta Sverige för framtidens järnvägstransporter? Jag ser dem nämligen inte.

Anf. 54 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr ålderspresident! Jag talar gärna om de stora visionerna och de långsiktiga planerna. Men låt oss gå ned på backen och fråga den som färdas på en väg där underhållet brister vad den stora visionen är. Ja, det är att vägen ska hålla. Fråga den som försöker boka en tågbiljett vad den stora visionen är! Ja, det är att man ska få tag i biljetten, så att man kan åka med tåget. Vad är den stora visionen för näringslivet, som är beroende av fungerande godstransporter, när det är brister i kapaciteten och tågplaneringssystemet? Ja, det är att det ska funka och att uttrycket ”att gå som tåget” inte ska vara ett uttryck för att komma sent utan för punktlighet, som det en gång i tiden var.

Jag kanske återkommer med visioner, men det viktigaste i mitt arbete nu är att vi börjar beta av underhållsskulden och att vi har tillräckligt med resurser för det, så att inte vägar spricker och trafiksäkerheten försämras. Vi ska ha ett transportsystem som fungerar och hänger ihop och där varje del är lika viktig. Vi ska ställa om snabbt för att klara de utmaningar som vi alla möter i omställningen.

Vi kan ha visioner, och det har vi. Det är att det ska fungera. Det har varit eftersatt alldeles för länge. Därför kommer det att vara den viktigaste uppgiften att ha tillräckligt med resurser för det mest basala, vilket är underhållet.

De åtgärder som beslutas i investeringar handlar om att bygga bort flaskhalsar och öka kapacitet. Det kan man göra på ett mer effektivt och hållbart sätt än vad den tidigare regeringen planerade för.

När det kommer till dialogen tackar jag för medskicket. Vi hade Handelskammaren Jönköpings län på departementet för någon vecka sedan. Jag har gärna dialog med så många som möjligt. Det är bara tiden som är en faktor. Det ser jag att den är även i den här interpellationsdebatten, herr ålderspresident.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2022/23:311 om LULUCF-förordningen

Anf. 55 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr ålderspresident! Elin Söderberg har frågat mig om regeringens ställningstagande i omröstningen till det vi kallar för LULUCF-förordningen på EU-nivå kommer att återspeglas i regeringens nationella politik.

Regeringen har höga ambitioner för sin klimatpolitik, och vi är hängivna att uppnå EU:s klimatomställning. Vi ser klimatomställningen som en möjlighet att öka konkurrenskraften och Sveriges och Europas ekonomiska välbefinnande.

Regeringen inser också vikten av klimatåtgärder inom alla sektorer och ser behov av en LULUCF-lagstiftning på EU-nivå. Vi står bakom målsättningen och det övergripande tillvägagångssättet för Fit for 55-paketet fram till 2030. Kolbindning i LULUCF-sektorn är betydelsefullt, i synnerhet för att Sverige ska nå det långsiktiga klimatomställningsmålet om nettonollutsläpp senast 2045 och nettominus därefter.

Under förhandlingens elfte timme tillkom en korrigerande mekanism som avses tillämpas inom det för sektorn korta tidsspännet till 2030. Den kan innebära betydande inskränkningar i det svenska skogsbruket. Mekanismen lämpar sig illa i sektorn, eftersom den präglas av stora osäkerheter och naturliga variationer. Det var därför som regeringen avstod från att rösta och lämnade en skriftlig förklaring till varför vi valde att göra så.

Herr ålderspresident! Jag vill också påminna Elin Söderberg om att även Miljöpartiet var oroat över lagstiftningens kortsiktighet och dess inverkan på svenska skogsbruket. Det framgår tydligt av faktapromemorian (2020/21:FPM138) som togs fram när Miljöpartiet ledde Miljödepartementet sommaren 2021. Dåvarande regering, som Miljöpartiet var en del av, ansåg att Sveriges åtagande var för högt och att högsta hållbara avverkningsnivå skulle medges.

Angående regeringens nationella politik har Miljömålsberedningen i uppdrag att undersöka hur Sverige på ett kostnadseffektivt sätt ska kunna leva upp till LULUCF-förordningen. Den nationella politiken beskrivs också tydligt i den senaste budgetpropositionen.

När det gäller skogens klimatnytta och klimatförändringarnas konsekvenser för skogsbruket bedömer regeringen att ett aktivt skogsbruk med hög tillväxt och användning av produkter från förnybar råvara ger högsta långsiktiga klimatnytta. Det svenska skogsbruket ska därför kunna bidra till en klimatomställning i Sverige och EU som helhet. Regeringen kommer därför att prioritera samlade insatser för hög tillväxt, god skogshälsa och en växande cirkulär bioekonomi.

Anf. 56 ELIN SÖDERBERG (MP):

Herr ålderspresident! Tack, Romina Pourmokhtari, för svaret!

IPCC lämnade sin senaste syntesrapport tidigare i vår. Där framgår det med all önskvärd tydlighet att världen nu befinner sig i en extremt allvarlig situation. Man listar exempel på att det torrare vädret kommer att bli torrare och att det blötare vädret kommer att bli blötare, hur miljontals människor drabbas av klimatförändringens konsekvenser redan i dag och hur livsmedelsproduktionen kan komma att minska kraftigt i många regioner.

Vi får både direkta och indirekta effekter här i Sverige med svåra förutsättningar för det svenska jordbruket. Det är ökad risk för översvämningar, ras och skred. Vi har redan i dag skånska kommuner som kämpar med lösningar för att hantera havsnivåhöjningen. Listan är lång.

Extremt dramatiska utsläppsminskningar behövs nu i närtid för att vi ska hejda klimatförändringen. Då är åtgärder fram till 2030, det som ministern här kallade det korta tidsspännet, helt centrala.

IPCC lyfter också fram att just naturbaserade lösningar är otroligt viktiga om vi ska hejda klimatförändringarna. Naturbaserade lösningar är också viktiga för klimatanpassning. Man ser stora synergieffekter mellan att stärka den biologiska mångfalden och arbetet med att bekämpa klimatförändringarna.

I de svenska skogarna har Skogsstyrelsen ganska nyligen redovisat att nettoinbindningen av kol har minskat de senaste åren, vilket beror på att det har vuxit mindre men också att vi har avverkat mer.

Därför ser vi från Miljöpartiet ett stort behov att det nu förs en nationell politik som hjälper skogsägarna att få affärsnytta i att öka kolinbindningen i skogen och stärka den biologiska mångfalden.

Det behövs också åtgärder för att bygga upp en mer cirkulär ekonomi och ett mer resurseffektivt utnyttjande av biomassan och skogsråvaran. Men den typen av åtgärder ser vi inte från regeringen. I stället har regeringen här motarbetat det arbete som sker i EU för att öka kolinbindningen när den avstod från att rösta för LULUCF-förordningen.

Vi ser också att den inställningen går igen i den nationella politiken. Vi har inte sett några förslag när det gäller att stärka skogsbrukets förutsättningar att öka kolinbindningen. I stället har flera uttalanden gjorts om att öka avverkningen och att inte ge resurser till att till exempel skydda skog eller att vidta åtgärder för att restaurera natur.

I budgetpropositionen 2023 som regeringen lade fram avsatte man 2,5 miljarder mindre resurser till skydd av natur jämfört med i den budget som Miljöpartiet lade fram tillsammans med Socialdemokraterna. Det är 70 procent mindre resurser.

Sedan regeringen tillträdde har också Skogsstyrelsen fått 70 procent mindre i finansiering. Vi hörde på nyheterna i dag att Skogsstyrelsen upplever att den får extremt ottydliga riktlinjer från regeringen. Man vet inte om man ska skydda värdefull natur eller om man ska låta den avverkas.

Anf. 57 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr ålderspresident! Jag undrar om Miljöpartiet på allvar menar att den ställning som regeringen har tagit till LULUCF-förordningen är det som förstör hela vårt förtroendekapital i klimatarbetet, och att verkligen skulle vara så som man påtalar i sin interpellation, att vi raserar vår starka ställning som föredöme i klimatpolitiken.

Hur kommer det sig då att Miljöpartiet självt lyfte fram samma farhågor för svenskt skogsbruk när man satt i regeringen? Det är anmärkningsvärt att man fäster så himla stor vikt vid att regeringen intar denna ställning, som tar hänsyn till Sveriges särskilda omständigheter avseende vår stora skogsproduktion, och menar att den helt enkelt skulle radera vårt förtroende.

Jag tycker att det är sorgligt att man väljer att svartmåla Sveriges starka ställning som föredöme på det sättet med de kraftiga ordvalen i interpellationer och i andra mediala uttalanden från ett parti som säger sig värna klimat och miljö.

Vi kan självklart tala om den krissituation vi är i kring klimatet: att den globala uppvärmningen ökar och att vi har enorma mängder växthusgasutsläpp som vi måste minska. När vi inte minskar utsläppen leder det till översvämmade källare, skred och en massa svåra situationer som värmeböljor och annat. Som torkan ser ut nu kommer vi säkerligen att behöva hantera fler skogsbränder. Vi ser också hur många delar av världen som inte har samma ekonomiska förmåga som vi att hantera konsekvenser av klimatkrisen drabbas väldigt kraftigt.

Herr ålderspresident! Det finns en anledning till att Miljöpartiet väljer att fästa så stor vikt vid själva krisen: Man pratar hellre om problemet än om vilka de faktiska lösningarna är. Om vi väl kommer till frågan om hur vi löser problemet blir det hela långt mer komplext.

Då blir det exempelvis en fråga om hur svenskt skogsbruk kan värna klimatet på ett bättre sätt, och det är inte genom att aldrig mer röra ett träd. Det är genom att göra ett sunt avvägande i hur vi nyttjar och brukar vår skog för att kunna plantera nya träd som växer. Det är när träden växer som de fångar in allra mest koldioxid.

Det korta tidsspannet, herr ålderspresident, är något jag vill lyfta. När jag säger att det är ett kort tidsspann för denna specifika sektor att nämna ett mål till 2030 har det helt enkelt att göra med det jag nämner i mitt svar: För denna sektor är 2030 ett kort tidsspann. Som ledamoten säkert själv förstår är skogsproduktion en typ av produktion som inte fungerar med likadana tidsspann som annan produktion. Om man planterar ett träd tar det ett tag innan man, så att säga, kan skörda det.

Eftersom denna sektor präglas av stora osäkerheter har man andra förhållanden. Det finns dels en stor naturlig variation, dels osäkra data som bidrar till att det skiljer sig åt kraftigt mellan olika år. Man kan ta Sverige som exempel. Prognosen var att vi skulle underprestera med cirka 4 miljoner ton till 2030 och cirka 10 miljoner ton mellan 2026 och 2029. Det är en relativt liten förändring. Men om man exempelvis tittar på Finlands årliga kolsänka på cirka 15 miljoner ton ser man att den plötsligt sjönk till noll miljoner ton på ett år, bland annat på grund av att det var torrår och på grund av att prognosen helt enkelt inte stämde i verkligheten.

Sektorn präglas av förhållanden som man måste ta hänsyn till. Det betyder inte att jag inte vill lösa klimatkrisen under åren fram till 2030 och bara luta mig tillbaka. Jag inser tvärtom att mycket behöver göras men att det ibland är lite mer komplext än att man endast kan peka på frågan och säga: Nu är det kris, och därför ska vi lösa detta!

Hur ser vi till att svenskt skogsbruk på riktigt kan bidra till hållbarhet? Det är en mer komplex fråga.

Anf. 58 ELIN SÖDERBERG (MP):

Herr ålderspresident! Ja, hur ser regeringen till att vi kan lösa det här och öka kolinbindningen? Det var det jag sökte svar på. Men jag har inte fått några svar på vad regeringen har för politik för att ge skogsägarna och skogsnäringen förutsättningar att öka kolinbindningen i skogen, stärka den biologiska mångfalden och klimatanpassa skogsbruket så att vi får robusta skogar som står pall när vi får mer torka.

I stället använder Romina Pourmokhtari taktiken anfall är bästa försvar. Men vi i Miljöpartiet har varit väldigt tydliga med var vi står i skogsfrågor. Flera av de åtgärder som vi skulle vilja se nämnde jag också i mitt första inlägg. Vi vill se en ökad kolinbindning i skogen, en stärkt biologisk mångfald och en klimatanpassning av skogen.

Flera åtgärder lyfte vi in i skogspropositionen. Vi lade fram en budget där vi hade 2,5 miljarder mer till skydd av värdefull natur som skulle kunna gå till skogsägare som vill skydda sina skogar så att de också kan binda mer kol. Det är 2,5 miljarder som den här regeringen inte har i sin budget. Skogsägare som i dag vill skydda sina skogar får alltså inte tillgång till pengar för att göra det.

När det gäller det korta tidsspannet är det förståeligt att tidsspannen är just korta. Detta är en näring där skogen växer över väldigt många år. Men det spelar också väldigt stor roll vad vi gör inom det här korta tidsspannet. Vi är som sagt i en situation där utsläppen av växthusgaser måste minska

dramatiskt till 2030, och vi måste vidta åtgärder för att öka kolinbindningen före 2030. Det gör en enorm skillnad; det är helt avgörande om vi ska klara Parisavtalet och undvika de allvarligaste konsekvenserna av klimatförändringarna.

Då kvarstår frågan: Vad vill regeringen göra fram till 2030 för skogsnäringen och för möjligheten att öka kolinbindningen? Det har jag inte fått svar på än.

I stället har vi fått besked om att regeringen vill sänka reduktionsplikten kraftigt. Det leder till dramatiskt ökade utsläpp av växthusgaser från transportsektorn. Det leder också till att Sverige inte väntas nå vårt etappmål till 2030 på klimatområdet. Vi väntas inte nå vårt sektorsmål för transportsektorn om att minska utsläppen av växthusgaser från inrikes transporter med minst 70 procent till 2030, och det gör att vi inte heller når Sveriges åtagande i EU om att minska utsläppen från den icke-handlande sektorn.

Vårt EU-åtagande innebär att vi riskerar att få betala miljardbelopp av svenskarnas skattepengar som straff för att Sverige inte når vårt EU-åtagande på klimatområdet till 2030.

Ett annat verktyg skulle kunna vara att skogsnäringen överpresterar så att vi når vårt åtagande om ökad kolinbindning i skog som vi har genom LULUCF-förordningen och att den gör mer därtill för att täcka upp för att regeringen inte levererar politik för att ställa om transportsektorn. I det läget sätter ni skogsnäringen i en extremt tuff situation – att till 2030 dels nå LULUCF-åtagandet, dels överprestera för att täcka upp för transportsektorn – utan att ni har presenterat politik som ger skogsnäringen förutsättningar att öka kolinbindningen.

Min fråga kvarstår alltså: Vad vill regeringen göra för att ge skogsägare och skogsnäring förutsättningar för att öka kolinbindningen i skogen, stärka den biologiska mångfalden, öka resurseffektiviteten i skogsindustrin, öka den cirkulära ekonomin och stärka långlivade produkter i stället för kortlivade som leder till snabba utsläpp?

Herr ålderspresident! Det är detta jag vill ha svar på.

Anf. 59 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr ålderspresident! Ja, vad vill vi göra? Vi har varit tydliga i vårt budgetförslag med hur vi ser på skogsproduktionen och på skogsfrågorna generellt i Sverige från regeringens sida.

Vi kommer också att arbeta vidare med dessa frågor. Om man har lyssnat noga har man noterat att exempelvis landsbygdsministern har talat om att regeringen arbetar med en skogsutredning som kommer att klarlägga vissa av de frågetecken som har uppstått.

Jag kan dock förstå varför dessa frågetecken uppstår. När jag hör generaldirektören för Skogsstyrelsen uttala sig i *Ekot* hör jag vad han säger, och jag förstår varför han säger som han gör. Sveriges system för skydd av skog har stora problem. Det är oförutsägbart för både markägarna och myndigheterna, och det är beroende av mycket stora summor – stora miljardbelopp varje år.

Herr ålderspresident! Det finns en anledning till att ledamoten Söderberg väljer att fästa så stor vikt vid den budget som lades fram 2022. Det var nämligen en budget som reglerades av den regering som Miljöpartiet inte ingick i. Om man i stället hade tittat på de budgetar med exempelvis utgifter för skydd och skötsel av natur som lades fram när Miljöpartiet

innehade rollen som miljöminister hade man sett att summorna är lägre än dem som regeringen nu lägger fram. Vi satsar fortsatt över 2 miljarder kronor på skydd och skötsel av värdefull natur.

Det bekymrar mig, herr ålderspresident, att ledamoten står här och far med osanning och säger att vi inte satsar någonting på detta område och att det inte finns några pengar. Det stämmer inte. Vi satsar över 2 miljarder på detta, men vi har ett stort problem när vi är beroende av mycket stora miljardbelopp varje år för att kunna skydda vår natur.

Naturbaserade lösningar, som ledamoten tar upp som exempel, är ett väldigt bra sätt för oss att klara värnandet av vår biologiska mångfald samtidigt som vi kan förbättra vår hållbarhet i samhället i sin helhet och mota tillbaka klimatkrisen. Naturbaserade lösningar är både lönsamma och kostnadseffektiva men också ett väldigt bra sätt att hantera krisen med artutdöendet och klimatkrisen i samma veva. Därför väljer regeringen att satsa 200 miljoner kronor på att permanenta satsningarna på våtmarker, så att vi kan återväta och få till det arbete som behöver ske för att vi ska rädda våra våtmarker.

Här kan man satsa mycket pengar, men det viktiga är ju att det fungerar. Om vi tittar på tidigare summor som har lagts för våtmarkerna ser vi att man inte riktigt har kunnat nyttja dem på allra bästa sätt. Det är krångligt och svårt. Även detta måste ses över.

Som regering kan man inte endast satsa pengarna och sedan luta sig tillbaka, utan man behöver även aktivt engagera sig i hur man ska se till att de pengar man lägger får det genomslag man vill se. Det arbetar denna regering flitigt med.

Vi ska också, som jag tydligt nämnde i mitt svar, genom Miljömålsberedningen se över hur vi kan skydda skog på ett mer målinriktat och strategiskt sätt i framtiden. Vi ser ett stort behov av det. Detta är ett behov som de tidigare regeringarna inte har tagit tag i men som denna regering nu kommer att behöva ta tag i, bland annat genom en kommande skogsutredning. Vi har som sagt även ett tydligt uppdrag till Miljömålsberedningen att se över hur Sverige på bästa sätt kan uppfylla sina åtaganden inom LULUCF-sektorn.

Anf. 60 ELIN SÖDERBERG (MP):

Herr ålderspresident! Till att börja med vill jag komma med några klargöranden.

Uttalandena från statsrådet Romina Pourmokhtari om budgeten är felaktiga. När vi i Miljöpartiet satt i regering förhandlade vi den skogsproposition som lades fram till riksdagen. I samband med detta lade Socialdemokraterna och Miljöpartiet hösten 2021 en gemensam budget inför 2022 där det var 2,5 miljarder mer i resurser för skydd av natur än vad är fallet i denna regerings nuvarande budget. Denna budgetproposition föll delvis i riksdagen på grund av att nuvarande regeringspartier specifikt röstade ned pengarna till skydd av natur. Detta var pengar som hade kunnat gå till svenska skogsägare som vill skydda sina skogar, som vill bidra med ökad biologisk mångfald och som vill bidra med ökad kolinbindning i skogen. Det är detta jag vill tydliggöra.

I mitt anförande sa jag aldrig heller att regeringen inte satsar något på skydd av natur, vilket statsrådet sa i sitt anförande. Det jag säger är att det är 70 procent mindre än det som vi lade fram i vårt budgetförslag när vi satt i regering.

I Romina Pourmokhtaris svar på denna interpellation sa hon att den nationella politiken beskrivs tydligt i den senaste budgetpropositionen. I den senaste budgetpropositionen står det svart på vitt att man med regeringens politik inte längre väntas nå klimatmålen till 2030. När Miljöpartiet satt i regeringen var vi i linje med att nå klimatmålen till 2030.

Det jag vill förtydliga här är att Miljöpartiet vill att vi minskar de territoriella utsläppen, ställer om transportmålen så att vi når målen till 2030 och ser till att öka kolinbindningen så att vi uppfyller det klimatåtagande vi nu har inom EU för att öka kolinbindningen i skog och mark. Regeringens politik leder till att vi inte når klimatmålen till 2030. Jag har heller ännu inte hört om några åtgärder som skulle leda till att vi når vårt mål inom LULUCF-sektorn till 2030. Det är detta jag har efterfrågat.

Anf. 61 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Här är det ju väldigt svårt att få klarhet i vad som gäller om man inte lyssnar väldigt noga. Ledamoten fortsätter att välja att fokusera på det gångna året 2022, och det finns en anledning till detta.

Om man tittar på summorna för år tidigare än 2022 – tidigare än valåret – ser man att summorna ser annorlunda ut. Då handlar det inte om att vi skulle ha minskat de astronomiska summor som nämns, utan det rör sig om specifika satsningar som har gjorts valåret 2022. Om man fäster blicken vid dem blir perspektivet hyfsat skevt.

Man är beroende av miljardbelopp för att få ihop skyddet av skog i Sverige. Vi kan inte fortsätta på det sättet om vi på allvar vill ha ett stabilt skydd av våra skogar och en stabil situation för både markägare och myndigheter. Man är beroende av att regeringen pumpar in miljardbelopp för att få ihop det hela.

Vi behöver se till att vår skogspolitik är mer hållbar. På samma sätt behöver vi hantera klimatkrisen på ett mer hållbart sätt än vad tidigare regeringar har gjort. Det är ju därför det blir så här i den situation vi befinner oss i nu. Man ser över en åtgärd som den tidigare regeringen hade för klimatkrisen och ändrar i ett av de verktyg som finns för att hantera klimatkrisen, och konsekvenserna blir att vi plötsligt står jättelångt ifrån etappmålen för 2030.

Ledamoten valde att inte heller nämna det långsiktiga målet om nettounull 2045, som är Sveriges stora klimatmål och som den tidigare regeringen inte såg ut att vara på väg att nå. Denna regering kommer att se till att vi når det. Den här regeringen kommer inte att satsa kortsiktigt och förlita sig på exempelvis låga bränslepriser och att Ryssland inte ska föra invasionskrig. Denna regering kommer att ha en mer hållbar klimatpolitik, och det kommer att värna Sverige.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 62 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Nu får vi äntligen tillfälle att diskutera hur vi minskar växthusgasutsläppen. Det är en fråga som läckte in i den tidigare interpellationsdebatten.

Det är nämligen så att Elin Söderberg har frågat mig om jag kan nämna fem åtgärder som jag har för avsikt att vidta för att minska utsläppen under denna mandatperiod.

Jag vill börja med att tacka för intresset för regeringens klimatpolitik. Regeringen har redan ökat satsningen Industriklivet för industrins klimatomställning, förstärkt Klimatklivet för en utökad satsning på bland annat laddinfrastruktur, ökat skattereduktionen för investeringar i solceller, satsat på energieffektivisering för småhus och utökad satsningen på återvätning av torvmarker.

Regeringen kommer dessutom att överlämna en ny klimatpolitisk handlingsplan till riksdagen före årets slut. I handlingsplanen kommer regeringen att lägga fram sin politik för hela mandatperioden.

Redan nu har vi dock inlett arbetet med att skapa långsiktiga förutsättningar för att nå klimatmålen. Regeringens klimatpolitiska arbete ska utgå från riksdagens klimatmål. I enlighet med det långsiktiga målet ska Sverige senast 2045 ha nettonollutsläpp. Bortom 2045 ska utsläppen vara netto-negativa.

Elektrifieringen är en avgörande pusselbit för att nå nettonollutsläpp, och en kraftigt ökad produktion av planerbar el är en förutsättning för att vi ska kunna elektrifiera industri och transporter, så att de inte släpper ut fossilt.

Exakt hur handlingsplanen ser ut och vilka åtgärder som kommer att ingå i den kommer vi att återkomma till när vi presenterar vår handlingsplan, men jag kan redan nu säga att det inte kommer att räcka med fem åtgärder. Klimatomställningen kräver politiska beslut och åtgärder i alla sektorer och på alla nivåer i samhället.

Det är viktigt med bra underlag för att kunna bedriva en ambitiös och effektiv klimatpolitik. Därför väljer vi att, till skillnad från arbetet med den förra handlingsplanen, fru talman, inta ett stort antal remitterade underlag med förslag på ny politik, bland annat från myndigheter, offentliga utredningar, Klimatpolitiska rådet, näringslivet och civilsamhället. Därtill har Naturvårdsverket enligt myndighetens instruktion ett stående uppdrag att vart fjärde år lämna underlag till den klimatpolitiska handlingsplanen. Detta underlag redovisades den 13 april och bereds nu i Regeringskansliet.

Anf. 63 ELIN SÖDERBERG (MP):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Romina Pourmokhtari för svaret på frågan. Statsrådets svar gör mig dock orolig. När statsrådet ges tillfälle är det alltså dessa åtgärder som hon väljer att lyfta fram. Menar statsrådet alltså på allvar att detta är åtgärder som skulle minska utsläppen under denna mandatperiod? Givet risken att statsrådet inte har koll på kalendern vill jag påminna om att mandatperioden slutar redan den 13 september 2026 – om lite drygt tre år.

De åtgärder som statsrådet lyfter fram är viktiga. Alla är i grund och botten Miljöpartiets politik – reformer som vi tog fram och genomförde under våra sju år i regering. Vi välkomnar givetvis att regeringen väljer att fortsätta låta Miljöpartiets politik göra skillnad för klimatet.

Samtidigt är det viktigt att understryka att nästan alla dessa åtgärder framför allt möjliggör utsläppsminskningar i framtiden. Exempelvis är Industrikivet en viktig satsning för att möjliggöra tekniksprång inom industrin – företag inom industrin kan då i olika skeenden få ekonomiskt stöd för att möjliggöra utsläppsminskningar. Men med denna typ av satsningar minskar utsläppen främst på lite längre sikt, inte under denna mandatperiod.

Detta är särskilt allvarligt eftersom regeringen samtidigt har valt att ta bort eller kraftigt försvaga flera av de styrmedel som faktiskt hade fortsatt minska Sveriges utsläpp under denna mandatperiod.

Klimatministern verkar fortfarande inte förstå hur klimatkrisen fungerar. Hur allvarlig klimatkrisen blir är nämligen ett direkt resultat av den totala mängden utsläpp. Hur mycket av våra utsläpp vi lyckas få bort i närtid är alltså extremt viktigt när det gäller att mildra de risker vi utsätter Sveriges och världens medborgare för. Därför räcker det inte med att Sverige minskar sina utsläpp till 2045. Vi måste minska utsläppen nu, redan under denna mandatperiod.

Jag tycker att det är väldigt problematiskt att statsrådet är undvikande i svaren i fråga om åtgärder i närtid. Denna regering har alltså ingen plan för att minska utsläppen under denna mandatperiod, tvärtom. Sveriges utsläpp kommer att öka.

Anf. 64 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Återigen far ledamoten med osanningar och påstår att vi inte skulle ha några åtgärder för att minska utsläppen denna mandatperiod. Det gör hon trots att jag i mitt interpellationssvar var väldigt tydlig med fem olika exempel på vad regeringen har gjort och med att vi kommer att återkomma med en handlingsplan där vi presenterar de exakta effekterna av vår klimatpolitik på ett mer utförligt sätt.

Att man trots detta påstår att detta inte är politik som skulle minska våra utsläpp kan jag inte förstå. Det är som om det vore så att industrin inte ställer om. Har man slagit upp en tidning under den senaste tiden? Industrin ställer om i flygande fart.

Det svenska näringslivet har sedan länge gjort sin hemläxa och arbetat hårt för att få bort utsläppen inte bara från sin direkta verksamhet utan från hela värdekedjan. Svensk industri, som använder sig av beståndsdelar från hela världen, åker runt och frågar: Genererar de produkter och de beståndsdelar som vi behöver för vår verksamhet några utsläpp? I så fall vill vi att ni ändrar på det.

Så gör det svenska näringslivet sin hemläxa. Så bidrar de till att Sverige är konkurrenskraftigt och har rena tjänster och produkter som kan exporteras. Det är inte för att minska utsläppen bara i Sverige utan också i resten av världen.

Det är mycket oroande att man påstår att industrins omställning kommer att hända i framtiden, efter 2026. Det hänger inte ihop med min världsbild och den syn som jag har på Sveriges klimatomställning. Sverige är ledande i klimatomställningen. Och vi gör detta eftersom vi vet att den

2 juni

Svar på
interpellationer

fossilfria ekonomin inte bara är någonting i framtiden. Den är här också nu.

Det svenska näringslivet och de svenska företagen kommer att gynnas av att ha ställt om tidigt. Många av dem är mitt i sin omställning, och många är nästan på sluttampen.

Det finns också industrier som inte hittat alternativa metoder för att bedriva sin verksamhet. Just därför lägger denna regering fram politik även för dem. Det handlar exempelvis om CCS och BECCS. Detta är något som lyfts som en viktig del i det hela av många vetenskapliga instanser som värnar en rask hantering av klimatkrisen.

Det är väldigt fint att ledamoten verkar tro att Miljöpartiet har haft egen majoritet under den gångna tiden och har hittat på all Sveriges klimatpolitik helt självt. Men så är det självfallet inte. Det är många partier som har varit involverade, däribland mitt parti, i den politik som har bedrivits för klimatet under de gångna åren. Det är just därför som vi nu, när jag som liberal är klimat- och miljöminister, förstärker de satsningar som vi ser har gett effekt. Vi lägger ytterligare stora medel på exempelvis industrikliv och klimatkliv, som vi ser leder till att industrin inte i morgon, inte om fem år utan faktiskt nu ställer om. Det är därför vi bygger vidare på de satsningarna.

Fru talman! Inte heller är det så att våra satsningar på energieffektivisering av småhus kommer att vara något som händer i framtiden. Det är stora summor pengar som vi har annonserat. Vi har också annonserat det för nästa år, 2024. Och 2025 kommer det att öka. Det är satsningar på att energieffektivisera, och det är för de hushåll i småhus som kan göra det på ett klokt sätt. Det är sådant som minskar exempelvis vårt användande av gas och annat som kan vara dåligt.

Inte heller är återvätning av torvmarker något som kommer att ske i framtiden. Och när vi satsar på skattereduktion för investeringar i solceller är det något som ger påverkan nu.

Det stämmer helt enkelt inte att vi inte har någon klimatpolitik för denna mandatperiod. Jag kan bara beklaga att ett parti som säger sig värna klimatet uttalar sig på det sättet.

Vi är många som värnar en hantering av klimatkrisen i Sverige. Det är sju av åtta partier som har ställt sig bakom det klimatpolitiska ramverket, och denna regering arbetar hårt för att hantera klimatkrisen.

Anf. 65 ELIN SÖDERBERG (MP):

Fru talman! Alla de reformer som statsrådet nämner är, som sagt, riktigt bra. Miljöpartiet var med och drev igenom dem i regeringen, och vi är glada att de fortsatt finns. Men med den politik som Romina Pourmokhtari tillsammans med övriga regeringen och Sverigedemokraterna drivit igenom sedan man tillträdde ökar utsläppen i närtid.

Man avser bland annat att sänka reduktionsplikten kraftfullt. Det kommer att leda till kraftigt ökade utsläpp under mandatperioden. Man har sänkt koldioxidskatten för kraftvärme, som kan leda till ökade fossila utsläpp i elmixen, elproduktionen, i Sverige, som annars har varit näst intill fossilfri i decennier. Man slopar elbilsbonusen i ett läge där försäljningen av elbilar minskar dramatiskt. Användningen av fossilbilar främjas i stället av regeringen.

Det finns åtgärder som hade kunnat leda till minskade utsläpp i närtid, men nu är det i stället åtgärder som leder till ökade utsläpp under mandatperioden.

För att det ska bli något resultat på totalen behövs det att regeringen lägger fram politiska åtgärder som minskar utsläppen under mandatperioden. De ska då täcka upp för alla utsläppsökningar som regeringen har drivit igenom och mer därtill om vi ska se en reell utsläppsminskning denna mandatperiod jämfört med tiden när vi satt i regering.

Det är detta jag eftersöker. Jag ser inga förslag från regeringspartierna på effektiva åtgärder som minskar utsläppen i närtid, under de kommande tre åren. I stället har vi sett flera åtgärder som kraftfullt ökar utsläppen i närtid.

Detta är helt centralt, för det är summan av utsläpp över tid som avgör vår klimatpåverkan. Och vi har fått extremt tydliga besked från IPCC och från forskarsamhället om att utsläppen måste minska dramatiskt i närtid om vi ska ha en chans att klara Parisavtalet och undvika de absolut värsta konsekvenserna av klimatförändringarna. Det finns inget business as usual-scenario utan klimatrelaterade risker.

Att inte ställa om är mycket dyrare än att genomföra åtgärderna för att minska utsläppen i närtid.

Anf. 66 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag vill återigen dela med mig av det faktum att sju av åtta partier i Sveriges riksdag har röstat igenom Sveriges klimatpolitiska ramverk. Sju av åtta partier har ställt sig bakom att vi ska lösa klimatkrisen och att vi ska hantera den stora utmaning som vi står inför.

Jag tänker i varje fall inte uttala mig som om det endast finns ett parti som har bedrivit politik för klimatpolitiska reformer – det gäller klimatkliv, industrikliv, investeringar för att minska kostnaderna för solceller och investeringar i våtmarker. Jag vet att det finns en bred majoritet i Sverige för att hantera klimatkrisen och den stora utmaning vi har framför oss. Och det finns en bred palett av politik för att möta den utmaningen. Det är just där den tidigare regeringen begick sitt största misstag, nämligen att man förlitade sig alltför mycket på ett enda styrmedel. Reduktionsplikten innebär ju att vi fick väsentligt högre dieselpriiser än våra grannländer och övriga EU. Detta fick förödande konsekvenser för företag och privatpersoner. Det handlar alltså inte endast om folk som privat kör med en dieselbil utan även exempelvis om de arbetsmaskiner som ska kalka våra sjöar och vatten.

Vi kan inte ha en klimatpolitik som undergräver konkurrenskraften och privatpersoners hushållsekonomi. Det är ohållbar klimatpolitik och sådant som leder till en kraftig pendling i hur vi hanterar vår största utmaning. Det är farligt att göra på det sättet, och åtminstone jag vill värna den breda enighet som finns i Sverige kring att hantera både klimat- och miljöpolitik på ett ansvarsfullt och hållbart sätt genom fler än ett styrmedel. Vi ska nyttja alla de verktyg som vi kan tillhandahålla och inte endast förlita oss på höga bränslepriser.

Det är dags för oss att lägga fram en hållbar klimatpolitik som gör att vi kan nå våra klimatmål och våra åtaganden gentemot EU på ett effektivt sätt, med konsekvenser som innebär att hela det svenska samhället anammar klimatomställningen och vill ta sig dit eftersom man ser att det kan

gynna oss ekonomiskt. Det går inte att kväva den svenska ekonomin eller svenskarnas frihet och en god levnadsstandard för att på så sätt magiskt lösa klimatkrisen på egen hand. Det är inte så det fungerar.

Fru talman! Utsläpp stannar inte vid ländernas gränser, och det är därför oerhört viktigt att Sverige inte gör det här ensamt. Vi älskar ju att tala om vilket gott föredöme vi i Sverige är för alla andra länder i hela världen, men man är inte ett föredöme om ingen annan följer efter. Vi måste agera mer solidariskt i klimatomställningen. Det kan vi inte göra genom att tömma hela Europas utbud av biodrivmedel, fylla våra bilar med det och säga ”så, vi kom först!” och sätta flaggan i månen och vara stolta över det.

Vi måste lösa den här krisen tillsammans, och det gör vi bland annat genom att bredda den palett av åtgärder som vi använder för att hantera krisen. Vi gör det exempelvis genom att satsa på att återvåta våra våtmarker, på Klimatklivet, på Industriklivet och på koldioxidinfångning, någonting som verkligen kommer att göra skillnad för omställningen av cementproduktion, raffinaderier och annat som definitivt har en svårare utmaning framför sig än vissa andra sektorer. Vi gör det genom att öka skattereduktionen för investeringar i solceller, och vi gör det genom att energieffektivera våra småhus.

Det finns mycket man kan göra, och det är viktigt att man gör mycket. Men det är också av största vikt att man gör det tillsammans, fru talman, och inte endast fokuserar på hur Sverige här och nu kan lösa det här. När vi ser framåt ska vi planera för att Sverige ska nå sitt klimatmål om nettollutsläpp 2045 på ett hållbart sätt.

Anf. 67 ELIN SÖDERBERG (MP):

Fru talman! Vi var också sju partier som var överens om reduktionsplikten när den infördes. I dag kallar Romina Pourmokhtari den för en ohållbar klimatpolitik.

Det är jätteviktigt att vi får en bred acceptans i Sverige för klimatpolitiken. Konsekvenserna är i annat fall uppenbara; vi ser ju nu att man raserar klimatpolitiken och ökar utsläppen.

Jag skulle jättegärna se att vi var flera partier som samarbetade eller var för sig lade fram klimatpolitiska förslag som man tror har en bred acceptans hos befolkningen och som bidrar till att vi når klimatmålen till 2030.

Jag ser dock inte detta från regeringen. I stället ser jag att man använder acceptansargumentet och att reduktionsplikten som enskild åtgärd stod för en för stor andel av de minskade utsläppen av växthusgaser. I det läget väljer man att ta bort denna klimatåtgärd, men man presenterar ingen alternativ politik.

Jag är för alla de åtgärder som statsrådet nämner – återvåtning av mark, koldioxidinfångning, skattereduktion för solceller, Industriklivet, Klimatklivet, gröna kreditgarantier, Fossilfritt Sverige. Listan är lång över åtgärder som Miljöpartiet har drivit igenom och där Miljöpartiet och Liberalerna har haft samma ståndpunkt tidigare.

Just för att det är så avgörande att vi får utsläppsminskningar i närtid vänder jag mig emot att man genomför flera åtgärder som aktivt ökar utsläppen utan att presentera någon alternativ politik som minskar dem.

När det gäller industrins omställning ser vi en fantastisk utveckling i Sverige. Den gröna industriomställningen kan innebära en otroligt stark samhällsutveckling som ger mervärden i hela landet och stärker svensk konkurrenskraft. Men från näringslivet är man nu också väldigt tydlig med att man behöver el i närtid, kompetensförsörjning och tillståndprocesser.

På samtliga dessa tre områden sviker regeringen i det här läget. Vi behöver ett långsiktigt ledarskap som tar klimatomställningen hela vägen i hamn för hela landet.

Anf. 68 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Det är fantastiskt att höra ledamoten utlova att Miljöpartiet tar klimatkrisen på så pass stort allvar att man faktiskt ställer sig bakom de förslag som man tycker gör nytta och inte endast sitter med sina egna förslag och vill ha igenom dem hela vägen.

Det låter jättebra att man är öppen för dialog och att man vill ha breda vägar framåt, för om vi inte har det riskerar vi att stå i en långt allvarigare situation än vad vi gör nu.

Om det är så att man menar att alla dessa åtgärder som vi har föreslagit är bra men inte tillräckliga får man ju börja med att se över hur ett samarbete skulle ske vid ett tillfälle när Miljöpartiet skulle få möjlighet att regera. Man har ju ett samarbetsparti i Socialdemokraterna som hade velat satsa 100 miljoner, till skillnad från våra 300 miljoner, på att återväta våtmarker. Såvida inte Miljöpartiet får egen majoritet har man alltså ett gäng utmaningar att ta tag i.

Det är ju så att klimatpolitiken pendlar fram och tillbaka, och det måste vi sluta upp med. Vi måste plocka fram en politik som är hållbar, som håller över tid och som leder till att vi faktiskt når vårt långsiktiga mål om nettonoll 2045 och nettominus därefter, någonting som den tidigare regeringen var på väg att misslyckas med.

Det är just därför vi lägger om politiken, för vi vet att näringslivet behöver stabila vägar framåt för att klara av att ställa om och få kalkylerna att gå ihop. Det är därför vi satsar på all fossilfri energi som kan bidra till att vårt näringsliv lyckas ställa om. Det är också därför vi tar tag i frågan om tillståndprocesser, som har varit alldeles för långdragna.

Det finns goda möjligheter för alla de som släpper ut i Sverige att gå från brunt till grönt. Det bidrar den här regeringen till på ett hållbart sätt, till skillnad från tidigare regering, som lade alla ägg i samma korg.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2022/23:330 om ny utredning om strandskyddet

Anf. 69 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Christofer Bergenblock har frågat mig om jag avser att ta initiativ till en ny övergripande strandskyddsutredning i syfte att möjliggöra utveckling av bostäder och näringsverksamheter på Sveriges landsbygder.

Sveriges klimat- och miljöpolitik ska vara ambitiös. Vår gemensamma klimat- och miljöpolitik utgår från förvaltarskapstanken och strävar efter att hitta de mest kostnadseffektiva åtgärderna, som samtidigt inte skadar näringar och landsbygd. Politiken måste stämmas av mot forskningen och baseras på fakta.

Strandskyddet är viktigt för att trygga allmänhetens tillgång till stränder och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv. Eftersom befolkningstätheten, exploateringsgraden och bebyggelsestrycket uppvisar en stor variation över landet behöver strandskyddet bli mer flexibelt och bättre anpassat efter de lokala förhållandena. I områden med lågt exploateringstryck finns ofta goda möjligheter att mjuka upp strandskyddet utan att detta motverkar naturvården och friluftslivet. Samtidigt behöver ett strikt strandskydd fortsatt tillämpas i områden där exploateringsstrycket bedöms som mycket högt eller där andra synnerliga skäl föreligger.

Regeringen beslutade den 1 december 2022 att förlänga redovisningstiden för utredningen Ändamålsenliga undantag från strandskyddet för de areella näringarna. Utredningen ska redovisa uppdraget senast den 31 december 2023. Utredningen ska föreslå författningsändringar och andra åtgärder som moderniserar och förtydligar undantaget från strandskyddet för de areella näringarna, där det ingår att analysera vilka verksamheter som bör omfattas av undantaget i 7 kap. 16 § första stycket miljöbalken.

Syftet är att säkerställa att regleringen tar tillräcklig hänsyn till de varierande förutsättningar som i dag råder för olika näringsidkare inom de areella näringarna och att den ser till behoven av att förbättra förutsättningarna för näringarnas utveckling, särskilt för småskaliga lantbrukare. Förslagen ska även bidra till att uppnå livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion och hållbar utveckling i hela landet.

Den pågående utredningen omfattar viktiga delar för att möjliggöra näringsverksamhet på Sveriges landsbygder, och regeringen får återkomma avseende frågan om ett nytt och reformerat regelverk för strandskydd.

Anf. 70 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min interpellation.

Jag måste erkänna att det inte är helt lätt att förstå var regeringen befinner sig eller vad regeringen strävar efter i frågorna. I valrörelsen talades det mycket om landsbygden och möjligheterna att bo, leva och utvecklas i alla delar av Sverige. Efter valet har det inte alls talats mycket om detta, utan det har hamnat mer i skymundan. Jag tycker att statsrådets svar på interpellationen om strandskyddet understryker detta.

Sverige har, fru talman, en enorm potential till utveckling på Sveriges landsbygd. Men för att frigöra den potentialen behövs det rimliga förutsättningar. Det är sådant som vi ofta tar för självklart i städerna, till exempel bredband, fungerande vägar, allmänna kommunikationer, tillgång till vård, skola och omsorg eller möjligheten att bo och bygga i attraktiva lägen. Det är inte en självklarhet på landsbygden.

I Varberg på västkusten, där jag bor, planerar vi för en helt ny stadsdel med uppemot 2 500 nya bostäder. Projektet har visserligen stött på en del problem, men inte i förhållande till strandskyddet. Att bygga en helt ny stadsdel precis kloss inpå Kattegatt går alldeles utmärkt eftersom det sker i den gamla industrihamnen, där strandskyddet sedan länge är upphävt.

I samma kommun har det kommunala bostadsbolaget länge haft en plan att bygga 18 lägenheter i den lilla tätorten Tvååker några kilometer inåt landet. Men trots att området sedan länge har funnits med i kommunens översiktsplaner och det har funnits en detaljplan har projektet fått nej – på grund av strandskyddet. Det rinner nämligen en liten bäck i närheten av det planerade området. Strandskyddet för bäcken övertrumfar behovet av nya bostäder.

Det här är bara ett av otaliga exempel från hela landet på hur absurda de nuvarande strandskyddsreglerna är och hur de lägger en våt filt över utvecklingen på svensk landsbygd. Det som är en självklarhet i våra städer, oavsett om det handlar om Varberg, Helsingborg eller Stockholm, är i dag en omöjlighet i mindre samhällen och på landsbygden. Att bygga nya stadsdelar ett stenkast från havet är fullt möjligt, men att bygga 18 lägenheter i en liten tätort på landsbygden stoppas på grund av en liten bäck. Jag hoppas, fru talman, att statsrådet själv förstår hur absurt det är.

Sverige är ett land rikt på vatten, och då menar jag inte i första hand kuststräckan utan alla vattendrag och vattensamlingar som finns runt om i hela landet i form av diken, bäckar, åar, floder, älvar, gölar, sjöar, tjärnar, dammar och våtmarker – alla omgivna av 100 meter strandskydd. Naturliga vattendrag eller skapade vattendrag – alla omgivna av 100 meter strandskydd. Det här, fru talman, är inte rimligt.

Statsrådet hänvisar i sitt svar till den utredning som tillsattes av den förra regeringen för att se över strandskyddet kopplat till de areella näringarna. Utredningen handlar om de specifika förutsättningarna som gäller för den som driver lantbruksverksamhet och öppnar för fler undantag kopplat till den verksamheten. Den skulle ha varit klar i mars, men regeringen har förlängt uppdraget till december.

Det är naturligtvis en bra utredning, men den är dålig att gömma sig bakom. Såväl statsrådet som jag vet att förslagen i den utredningen inte kommer att leda fram till förslag som möjliggör nya bostäder i Tvååker eller på andra platser i Sverige. Ändå är det bara den som statsrådet hänvisar till i sitt svar.

Jag upprepar min fråga: Avser regeringen att tillsätta en ny strandskyddsutredning för att möjliggöra utveckling av bostäder och näringsverksamheter på Sveriges landsbygder?

Anf. 71 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Låt mig vara än tydligare än vad ledamoten ansåg att jag var i mitt första anförande.

Befolkningstätheten, exploateringsgraden och bebyggelsestrycket uppvisar en stor variation över vårt land. Vi ser ett behov av att strandskyddet blir mer flexibelt och bättre anpassat efter de lokala förhållandena. Det är regeringens vilja, och vi arbetar efter den i enlighet med de processer som finns i Regeringskansliet. Det finns en pågående utredning. Jag avser inte att föregå presentationen av utredningen, utan jag ser fram emot när den presenteras. Den har som syfte att se över exempelvis näringsverksamhet. Man ska titta på ändringar i lagstiftningen som moderniserar och förtydligar de undantag från strandskydd som de areella näringarna kan få på landsbygden och i andra delar av landet.

Det finns ett tydligt uppdrag till utredningen, och vi ser fram emot när utredningen presenteras att processa förslagen och återkomma med tydligare annonseringar.

Vi håller med om att strandskyddet behöver bli mer flexibelt. Precis som ledamoten nämner är inte tanken att det ska lägga en våt filt över Sveriges landsbygd, utan det ska finnas system och lagstiftning som fungerar efter de lokala förhållandena. Möjligheten som finns för landsbygden att växa är något som vi alla vill värna och ta vara på. Då kräver det att strandskyddet blir mer flexibelt.

Som tidigare har nämnts finns i vissa områden med lågt exploateringstryck goda möjligheter att göra detta utan att motverka naturvården och friluftslivet.

Den pågående strandskyddsutredningen är ingenting vi gömmer oss bakom, utan vi är tvärtom tydliga med att vi ser ett behov av att öka flexibiliteten i strandskyddet. Vi anser att utredningen kommer att bidra till att regeringen kan hantera detta. Utredningen omfattar viktiga delar specifikt för att möjliggöra näringsverksamhet på den svenska landsbygden. Regeringen får helt enkelt återkomma avseende frågan om ett reformerat regelverk för strandskyddet. Det är inte möjligt att annonsera några sådana beslut i samband med denna interpellation.

Anf. 72 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Fru talman! Jag vill nog ändå hålla fast vid att statsrådet och regeringen gömmer sig bakom utredningen om de areella näringarna. Man har haft en möjlighet att ge tilläggsdirektiv, om man så önskade, och bredda utredningen väsentligt så att man kan ta ett helhetsgrepp om strandskyddet, precis som har gjorts i tidigare utredningar. Men det har man inte valt att göra, utan man har bara förlängt tiden. Det innebär att det kommer att dröja ännu längre innan man faktiskt kan ta tag i den stora frågan om strandskyddet.

Jag välkomnar dock att statsrådet säger att regeringen vill se ett flexibelt strandskydd. I statsrådets svar på min interpellation sa hon följande: ”I områden med lågt exploateringsstryck finns ofta goda möjligheter att mjuka upp strandskyddet utan att detta motverkar naturvården och friluftslivet. Samtidigt behöver ett strikt strandskydd fortsatt tillämpas i områden där exploateringsstrycket bedöms som mycket högt eller där andra synnerliga skäl föreligger.”

Fru talman! Jag tycker mig känna igen det sättet att resonera. Varifrån kan det komma? Just det! Ungefär så var uppdraget till den proposition som riksdagen röstade nej till för ett år sedan om ett flexibelt och differentierat strandskydd.

Vad hände med propositionen? Den röstades ned i riksdagen av Moderaterna i samarbete med Vänsterpartiet, medan övriga Tidöpartier håkade på. Moderaterna röstade nej för att de tyckte att det var ett alldeles för lamt förslag. De ville avskaffa strandskyddet helt och hållet, och de tyckte att det inte gjordes genom att differentiera och göra det mer flexibelt. Vänsterpartiet röstade nej därför att man ansåg att det var alldeles för långtgående. Det kunde hota både allemansrätten och den biologiska mångfalden.

Sammantaget kan man tänka sig att förslaget alltså var rätt väl avvägt. Likväl röstades det ned, även av Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna och Liberalerna.

Nu sitter Tidöpartierna vid makten och har alla möjligheter att helt avskaffa strandskyddet på det sätt som Moderaterna menar att man vill göra och som låg till grund för även KD och SD att säga nej till propositionen.

Likväl tas strandskyddet inte ens upp i Tidöavtalet. Likväl har inget initiativ tagits för att tillsätta en ny utredning under regeringens första 200 dagar. Likväl försöker regeringen gömma sig bakom den förra regeringens utredning om strandskyddet för de areella näringarna.

Den här regeringen, fru talman, har ju haft som devis att man säger en sak före valet och en annan sak efter valet. Jag tycker inte att det finns något annat område där detta framkommit så tydligt som inom landsbygdsfrågorna. Det var väldigt mycket snack före valet om hela landet och att skapa möjligheter i alla delar av Sverige. Det var många löften före valet men väldigt lite leverans efter valet. Man finner inte ens några ambitioner om leverans när man läser Tidöavtalet. Men även om strandskyddet inte finns omnämnt i Tidöavtalet och landsbygden knappt nämns täcker landsbygden fortfarande i stort sett hela Sverige, och den har en enorm potential för utveckling.

Jag får känslan att man inte har tänkt göra så mycket på strandskyddsområdet därför att det finns delade meningar även inom regeringen. Men min fråga till statsrådet – och jag ber dig, Romina Pourmokhtari, att inte gömma dig bakom utredningen om de areella näringarna – är om regeringen avser att tillsätta en ny strandskyddsutredning för att möjliggöra utveckling av bostäder och näringsverksamhet i Sverige.

Anf. 73 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Det är lärorikt att höra från ledamoten Bergenblock att när man utreder en fråga, då gömmer man sig bakom utredningen. Om så vore fallet skulle hela regeringsformen och Sveriges grundlag behöva skrivas om. Det är ju så i Sverige att vi utreder frågor innan vi lägger fram förslag.

Den tidigare regeringen ville säkert lyckas hantera strandskyddsfrågan. Problemet är att man behöver vara överens och ha majoritet i kammaren innan man kan få igenom sin politik.

I den här regeringen har vi också flera partier som ska komma överens innan vi kan lägga fram vår politik. Det är något som vi kommer att lyckas långt bättre med än den förra regeringen, med de krissituationer som uppstod under tidigare mandatperioder, eftersom vi fokuserar på vad vi är överens om. Vi fokuserar på vad vi ser behövs för Sverige, samarbetar och väljer att arbeta hårt för Sveriges bästa. Det är något som leder till att vi inte behöver stå med stora osäkerheter när vi kommer till kammaren med olika förslag.

Jag kan bara beklaga att den förra regeringen inte såg till att hela arbetet ställde sig bakom förslagen om att förändra strandskyddet utan i stället fick låta den propositionen falla.

Jag önskar alla partier stor lycka i fråga om att lyckas få till majoriteter för sina förslag. Det är en viktig del i det hela, och det är något som den här regeringen hittills har lyckats ganska väl med. När vi väljer att komma fram med våra förslag om hur strandskyddet ska bli mer flexibelt kommer vi i varje fall att se till att de går att genomföra.

Det jag har varit väldigt tydlig med under den här debatten är att vi ser det här behovet, att vi delar bilden att det behövs ytterligare flexibilitet i strandskyddet och att det finns en utredning som arbetar med denna fråga.

Det vore som sagt en stor nyhet om det vore så att varje gång man utreder en fråga är det att gömma sig bakom utredningen. Jag kan i varje fall konstatera att jag inte ser det så. När vi utreder frågor gör vi det för att helt enkelt se till att de förslag vi lägger fram går att genomföra på ett bra sätt och är ändamålsenliga och att vi kan samla en majoritet för våra förslag i kammaren så att de inte har arbetats fram i onödan.

Anf. 74 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Fru talman! När jag säger att regeringen gömmer sig bakom utredningen är det helt enkelt därför att denna utredning inte tar det samlade greppet om strandskyddet. Det utgår jag från att statsrådet är väl medveten om.

Det utredningen handlar om är förutsättningar för de areella näringarna vad gäller både livsmedelsförsörjningen, det vill säga den rena lantbruksverksamheten, och skogsbruket men också vad gäller kompletterande verksamheter på de gårdar där det bedrivs areell näringsverksamhet.

Det möjliggör inte nya bostäder, inte i Tvååker eller på någon annan ort i Sverige och inte på vår landsbygd, utan det handlar specifikt om näringsverksamhet kopplad till de areella näringarna.

Det möjliggör inte att bygga ett vandrarhem i närheten av en sjö. Det möjliggör inte att ha kanotuthyrning i närheten av en å. Det möjliggör inte att ha ett kafé som ligger kloss in på en damm. Det är de sakerna jag efterfrågar, och det är där jag menar att statsrådet och regeringen försöker gömma sig bakom en pågående utredning som har ett väldigt litet och specifikt uppdrag. Det jag efterfrågar är helheten. När kommer det en utredning om hela strandskyddet?

Vi i den här kammaren vet att utredningar tar lång tid. Är det så att regeringen vill se en bred majoritet för en ny strandsskyddslagstiftning vill det till att man utnyttjar tiden man har på sig och tillsätter en utredning av strandskyddet. Det är det jag efterfrågar. Jag menar att man gömmer sig bakom den nuvarande, väldigt begränsade utredningen och skjuter på det – kanske för att man inte är överens inom regeringspartierna om strandskyddet.

Sverige behöver en ny strandsskyddslagstiftning, fru talman, men jag frågar mig: Kommer vi att få det eller inte?

Anf. 75 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Om man anser att det är dåligt att den här utredningen inte tittar på exempelvis lättnader för bostadsbyggande på landsbygden kan man rikta den kritiken endast mot den förra regeringen, som tillsatte utredningen – ett arbete som jag gissar att ledamoten Bergenblocks eget parti var högst involverat i. Man valde då att begränsa utredningen till att fokusera på de areella näringarna.

Det finns dock viktiga delar i utredningen, som vi ser fram emot att ta emot. När vi har gjort det avser vi att återkomma med frågan om ett nytt och reformerat regelverk för strandskyddet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2022/23:348 om effekter av den slopade myrslätterersättningen

Anf. 76 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Birger Lahti har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att kompensera för de negativa effekter som slopad myrslätterersättning får för Vasikkavuoma och landsbygden och för andra myrar där det bedrivs slätter i Norrbotten. Birger Lahti har även frågat mig om jag tänker verka för att ersättning för myrslätter återinförs nästa år och om jag tänker ta några initiativ för att analysera effekterna av hur sänkta och slopade statliga stöd för att sköta natur med höga natur- och kulturvärden påverkar landsbygden.

Jag vill göra tydligt att det var den förra regeringen som beslutade att ta bort möjligheterna att teckna nya avtal för ersättning för myrslätter under åren 2021 och 2022. Denna åtgärd ingick i det dåvarande landsbygdsprogrammet som en del i genomförandet av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Därefter beslutade den förra regeringen att inte återinföra åtgärden i den svenska strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken, som började gälla från den 1 januari 2023. Beslutet gällde för myrslätter i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län.

I mars 2022 fick Naturvårdsverket ett uppdrag av regeringen att inrätta ett nationellt ersättningssystem för restaurering och skötsel av vissa typer av ängs- och betesmarker med natur- och kulturvärden. I uppdraget ingick att lämna förslag om ersättning även för slätter av vissa hävdberoende myrmarker. I september 2022 delredovisade Naturvårdsverket sitt pågående uppdrag. Förslagen har remitterats och bereds nu i Regeringskansliet.

Eftersom ersättningarna bland annat kan komma att betalas ut till företag behöver ersättningssystemet anpassas så att det är förenligt med EU:s statsstödsregler. EU-kommissionen har helt nyligen beslutat om förenklade regler som underlättar för nationella stöd för restaurering och bevarande av biologisk mångfald. Dessa regler har ännu inte trätt i kraft.

Jag vill avsluta med att säga att regeringen följer hur satsningarna på naturvård som görs i statsbudgeten genomförs och hur den förda politiken i övrigt bidrar till att skapa förutsättningar för sysselsättning i hela landet.

Anf. 77 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Jag tänker egentligen inte beröra svaret ännu, i detta inlägg. Jag tänker göra en tillbakablick eller ge information, om det finns några lyssnare – synd att skolklassen har lämnat åhörarläktaren.

Till och med i Selma Lagerlöfs *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige* missade han hela östra Norrbotten. Läs den någon gång! Det ska ju vara en underbar resa genom hela Sverige, men ändå missar man 25 procent av Sverige. Det säger mycket om varför det kan bli så att man missar detta med myrslätter, som interpellationen handlar om. Vad är det egentligen? Har man koll på det?

Min farfar var en av dem som grävde och torrlade en sådan här myr. Det rörde sig om fattiga människor som inte hade egen mark. För att överleva hade man några kreatur, och för att få foder till kreaturen var det myr-

2 juni

Svar på
interpellationer

slåtter som gällde för många människor i östra Norrbotten. Vasikkavuoma var en av dessa myrar; jag återkommer till den i nästa inlägg.

Det finns givetvis i dag myrar där myrslåtter bedrivits som man, även med regeringens politik, kan blötlägga igen. Det kanske är en bättre åtgärd för några av dem. Men Vasikkavuoma, som jag kommer att komma tillbaka till, är unik på många sätt. Det är en av Europas största myrslåtterängar. Den var under sina bästa dagar 250 hektar och hade över 280 lador. Allt detta gick till kreatursfoder runt omkring i den kommun det handlar om.

Att hela tiden försöka säga att det var den gamla regeringen som gjorde si eller så är argument som jag köper – detta ingick inte i den gemensamma EU-politiken. Men pengar till Naturvårdsverket som hade kunnat rädda detta hade regeringen definitivt kunnat införa. Man pratar i stället om pengar som man anslagit för våtmarker. Ja, man flyttade pengar – det var inte 300 miljoner i nya pengar. Man tog pengar som var avsedda för andra ändamål inom ramen för naturvårdande åtgärder och flyttade dem till blötläggning av myrar, vilket var bra i sig. Men att försöka avsäga sig ansvaret för att det inte fanns pengar för Naturvårdsverket är en minuspost för regeringen.

Jag kommer att få understöd av min kollega, som kommer att ta upp andra bitar som rör pengar för vård av kulturmiljöer och andra värdefulla miljöer, som också berörs när man i budgeten drar ned på dessa anslag, som även hade kunnat gå till myrslåtterverksamheten, som min fråga om Vasikkavuoma handlar om.

Jag kommer som sagt att återkomma till Vasikkavuoma och försvaret av den i mitt andra inlägg.

Anf. 78 KAJSA FREDHOLM (V):

Fru talman! Det är inte varje dag vi får chansen att tala om vilka konsekvenser regeringens budget på olika sätt får på landsbygden, så jag vill börja med att tacka Birger Lahti för att han har ställt denna interpellation.

Jag bor i Leksand, en liten kommun i Dalarna, och där har vi nära till naturen. Närheten till naturen är också ofta ett viktigt skäl för dem som vill komma och bosätta sig i Leksands kommun. Bor man i Leksands centrum, i Noret, som vi kallar det för, går det att ta sig till fots till närmaste naturreservat, som nyttjas mycket av oss ortsbor. Vår natur är också viktig för vår turistnäring, som sysselsätter många i kommunen.

Det stora flertalet av oss människor upplever att naturen ger både kraft och återhämtning. Och just skyddade områden kan ge unika upplevelser genom att erbjuda variationsrik och sevärd natur. I en studie om svenskar- nas syn på skogen och naturen svarade 80 procent att det är nödvändigt för livskvaliteten att komma ut i skog och mark. Av de svarande var det 94 procent som upplevde att de blir avspända och harmoniska av att vistas i naturen. Detta gäller alltså för oss nästan allihop.

Naturens inneboende skönhet är också något som många människor uppskattar och som ger upplevelser som är svåra att ersätta på annat sätt. Att skydda områden med höga naturvärden och sköta om dem innebär att människor även i framtiden får möjlighet att uppleva naturen och allt vad den kan ge.

Naturupplevelser påverkar även vår hälsa på ett positivt sätt, och naturen har en lugnande inverkan på oss. I dagens samhälle är det sjukdomar som är relaterade till stress och stillasittande som ökar mest. Glädjande nog finns det studier som visar att efter bara några minuter i vacker natur går både puls och blodtryck ned, och vi känner oss mindre stressade.

I sin budget i höstas nästan halverade regeringen anslaget för skötsel av värdefull natur, vilket drabbar många som lever och verkar på landsbygden. Jag funderar på om regeringen verkligen förstår vilka effekter det får för många små kommuner med höga kultur- och naturvärden att anslagen sänkts och även tagits bort.

Anf. 79 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Tack, Birger Lahti och Kajsa Fredholm, för era inlägg och ert engagemang i dessa frågor!

Jag bor också i en liten kommun, Sveriges till ytan minsta, och jag bor intill ett naturreservat som mitt parti varit med om att upprätta. Jag delar verkligen bilden att närhet till naturen ökar både min och säkert många andras levnadsstandard och välbefinnande. Det är sannerligen något att ta vara på.

Vi har en väldigt ambitiös klimat- och miljöpolitik i Sverige; det har vi haft under lång tid. Det finns en stor vilja att värna och ta vara på vår natur i den här kammaren. Vi vill göra detta på olika sätt. Vi kanske lägger fram olika politiska förslag om hur vi exempelvis ska värna vår natur, men vi är överens om att den ska värnas.

Den här regeringen har satsat över 2 miljarder på skydd och skötsel av värdefull natur. Det är en summa som kan se liten ut om man endast tittar på föregående år, 2022. Men tittar man längre bakåt ser man att det är en ansenlig summa, högre än den som avsatts för detta område många andra år. Men regeringen har också en tuff ekonomisk situation att ta hänsyn till och behöver se över alla utgifter. Jag är väldigt stolt över att vi trots det tuffa ekonomiska läget har satsat över 2 miljarder på skydd och skötsel av natur.

För att återgå till frågan i interpellationen, fru talman, nämligen effekterna av en slopad myrslätterersättning, vill jag också nämna att det råder en särskild situation i Norrbotten som är viktig att ta hänsyn till i samband med denna interpellation och denna debatt: Intresset för att bedriva myrslätter i Norrbotten har ökat väldigt kraftigt. Under 2016–2020 har det skett en ökning från cirka 1 600 till 9 200 hektar, enligt Jordbruksverkets statistik, vilket motsvarar drygt 500 procent. Detta kan jämföras med den totala arealen hävdad slättermark med ersättning i övriga landet, där motsvarande ökning för samma period var 11 procent. Skillnaden är alltså ganska stor, så man kan definitivt säga att Norrbotten är unikt i fråga om myrslätter. Detta är också något som det är relevant att ta hänsyn till i denna diskussion.

Under exempelvis 2020 betalades det genom landsbygdsprogrammet ut 126 miljoner kronor till företag och föreningar i ersättning för myrmarksslätter i Norrbottens län. Mycket pengar har alltså betalats ut för just detta ändamål.

Arbete pågår med att utforma den nya stödförordningen så att vi kan få till ett nationellt ersättningssystem för restaurering och skötsel av vissa typer av ängs- och betesmarker med natur- och kulturvärden. Därför är jag som statsråd nödgad att inte gå in på detaljer om hur det nya stödet är utformat, men min ambition är att det nya stödsystemet ska vara kostnads-effektivt och ge mer natur- och kulturvärden per insatt krona.

Anf. 80 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman! Tack återigen, ministern, för svaret!

Jag tror säkert att alla pengar som har gått ut inte har kommit till så stor nytta för ändamålet som det var tänkt, det håller jag med om. Men om man tittar på det som min interpellation handlade om, myrslåttern Vasikkavuoma, så är den unik på många sätt. Man har restaurerat den sedan slutet på 80-talet, och den har blivit en turistattraktion. Det finns par som kommer långväga ifrån för att gifta sig på någon av spångarna i Vasikkavuoma. Det finns skolklasser som lär sig om historien för våra trakter i östra Norrbotten. Man har byggt värmestugor och sådant i anslutning till myrslåttern. Det är alltså inte bara att dra allt över en kam och säga att vi drar ned på anslagen till myrslätter.

Jag är beredd att hålla med regeringen i analysen att kan det finnas sådana som inte uppfyller ändamålet med pengarna när det ökade så mycket. Men vad gäller den här myrslåttern i Vasikkavuoma är jag övertygad om att man gör en historisk miss. Historien kommer inte att vara nådig i kritiken om man inte tillför pengar så att det går att hålla på med detta. Det har lagts ut mycket pengar på att restaurera myren, och den är en attraktion som bara växer för varje år. Därför vill jag lyfta den som ett exempel.

Man måste se att vi har satsat pengar som är avsedda för naturvård och restaurering och skötsel – min kollega tog upp andra exempel. Vi har en hög svansföring i Sverige över vad vi har skyddat. Vi har skyddat natur. Men jag kan läsa mig till att man drar ned på anslagen för att man tror att de inte gör nytta, och det stämmer inte. Det finns säkert en del fall där jag kan hålla med om regeringens analys, men det vore en miss att inte avsätta pengar för myrslåttern i min kommun – nu blir det lite lokalpolitik, men jag kan inte låta bli, för den är unik.

Jag hoppas att ministern någon gång har tid att besöka den för att få rätt bild av vad det handlar om. Det handlar om en unik myrslätter som har ett kulturhistoriskt värde för Sverige och östra Norrbotten som inte finns i övriga delar av landet.

Anf. 81 KAJSA FREDHOLM (V):

Fru talman! Jag skulle i det här sista inlägget vilja göra ett medskick till ministern i det fortsatta arbetet med den här frågan. Jag vill visa på vad effekten blir i Dalarna av regeringens kraftigt minskade statsbidrag för att skydda värdefull natur.

Länsstyrelsen i Dalarna har nu 70 procent mindre pengar för att sköta om de naturreservat vi har i Dalarna. Länsstyrelsen har även flaggat för att det finns risk att man även kommer att bli tvungen att säga nej till skogsägare som vill skydda mark.

De besparingsbeting som man nu blir tvungen att göra på länsstyrelsen och som de minskade anslagen innebär kommer att göra det svårt att följa

beslutade miljömål. Besöksnäringen i Dalarna, särskilt i fjällvärlden, är mån om en bra och säker tillgång till natur. Det betyder att Dalarnas naturreservat måste skötas med kontinuitet. Detta äventyras nu i och med att man får mindre pengar av staten. Nu blir man tvungen att spara på skötsel av reservaten, vilket nu sker på grund av de minskade anslagen, och det kommer att ställa till det rejält.

Det innebär att man måste plocka de lågt hängande frukterna, säger man på länsstyrelsen. Detta kan betyda att man tar bort parkeringar i naturreservaten eller att man blir tvungen att stänga olika typer av serviceinrättningar, såsom utedass, vilket besökare kommer att märka direkt. Det innebär en minskad kvalitet, en minskad service och en minskad tillgänglighet. Detta är mitt medskick till statsrådet i det kommande arbetet.

Anf. 82 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag tackar både Birger Lahti och Kajsa Fredholm för engagemanget i denna viktiga fråga.

Jag förstår verkligen engagemanget specifikt för Vasikkavuoma. Det finns säkert många myrslåttar som lokalbefolkningarna tycker är alldeles unika och särskilt viktiga. Jag får helt enkelt se till att besöka Vasikkavuoma vid tillfälle så att jag får se den unika plats som denna myrslåtter utgör.

För att inte förlänga debatten ytterligare tänkte jag nämna att vi har gett Naturvårdsverket i uppdrag att inrätta ett nationellt ersättningssystem. I det uppdraget ingår att lämna förslag om ersättning för slätter av vissa hävdberoende myrmarker. Vi ser fram emot att det uppdraget redovisas. En delredovisning har inkommit, och den bereder vi just nu i Regeringskansliet. Vi får helt enkelt återkomma när vi har ytterligare besked att ge kring hur dessa ersättningar ska utgå för att på bästa sätt värna vår natur.

Anf. 83 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman! Tack ytterligare en gång till statsrådet för svaret och debatten!

Jag ser fram emot uppdraget som regeringen har gett, och jag hoppas att det verkligen ger resultat. Visst kan det finnas myrslåttar runt omkring i vårt län och i övriga norra Sverige som lokalbefolkningen tycker är viktiga. Men jag vill ändå hävda att den myrslåtter som har jag lyft fram är unik i många avseenden. Den finns inte att se någon annanstans.

Men jag ska ge ett bra tips till ministern, som jag är övertygad om att du inte kommer att glömma. När du har födelsedag har jag det också på samma dag. Kom ihåg den här debatten och Vasikkavuoma varje gång du har födelsedag, så kommer du att kämpa för pengarna! Det är ett tips som jag tror att du inte kommer att glömma.

Anf. 84 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Tack, Birger Lahti, för en välställd fråga och en intressant interpellation. Jag kommer inte att glömma att tänka på den specifika myrslåttern i Vasikkavuoma på min födelsedag som jag delar med dig!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 20 Bordläggning

Prot. 2022/23:118

2 juni

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

COM(2023) 217 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tvätt- och rengöringsmedel och ytaktiva ämnen, om ändring av förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av förordning (EG) nr 648/2004

Utrikesutskottets betänkande

2022/23:UU5 Nordiskt samarbete inklusive Arktis

§ 21 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 1 juni

2022/23:374 Risker och möjligheter med artificiell intelligens

av *Josef Fransson* (SD)

till statsrådet Erik Slottner (KD)

2022/23:375 Lämnaprogram för kvinnor som lever i våldsamma relationer

av *Helena Vilhelmsson* (C)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:376 Ändrat fokus i älgförvaltningen

av *Tomas Kronståhl* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 1 juni

2022/23:737 Hazarers mänskliga rättigheter

av *Annika Hirvonen* (MP)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:738 Folkmord på hazarer

av *Annika Hirvonen* (MP)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:739 Jämlik kvinnovård efter behov

av *Anna Vikström* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:740 Eget företagande utifrån ett könsneutralt perspektiv

av *Sara Gille* (SD)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

Prot. 2022/23:118
2 juni

2022/23:741 Mål för konsumtionens klimatpåverkan och exportens klimatnytta

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:742 Åtgärder under pausen i vattenkraftens miljöprövningar

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:743 United World Colleges (UWC)

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2022/23:744 Regeringens klimathandlingsplan

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:745 Socialnämnders ansvar för att initiera vårdnadsöverflyttning vid dödligt våld

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2022/23:746 Plattformdirektivet

av *Cicie Weidby* (V)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:747 En framtida hemmabas för specialflyg

av *Johan Andersson* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2022/23:748 Köer inom barn- och ungdomspsykiatri

av *Ulrika Westerlund* (MP)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

§ 23 Kammaren åtskildes kl. 13.09.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 11 anf. 21 (delvis),
av tjänstgörande ålderspresidenten Patrik Björck därefter till och med § 16
anf. 60 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

§ 1	Justering av protokoll.....	1
§ 2	Avsägelser	1
§ 3	Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4	Meddelande om partiledardebatt	2
§ 5	Anmälan om subsidiaritetsprövningar	2
§ 6	Anmälan om faktapromemoria	2
§ 7	Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 8	Ärenden för bordläggning.....	2
§ 9	Svar på interpellation 2022/23:310 om betygsinflation	3
	Anf. 1 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	3
	Anf. 2 AYLIN FAZELIAN (S)	4
	Anf. 3 ARWIN SOHRABI (S)	5
	Anf. 4 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	5
	Anf. 5 AYLIN FAZELIAN (S)	6
	Anf. 6 ARWIN SOHRABI (S)	7
	Anf. 7 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	8
	Anf. 8 AYLIN FAZELIAN (S)	9
	Anf. 9 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	9
§ 10	Svar på interpellation 2022/23:356 om objektiv och neutral undervisning i Sveriges skolor	10
	Anf. 10 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	10
	Anf. 11 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	10
	Anf. 12 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	11
	Anf. 13 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	12
	Anf. 14 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	13
	Anf. 15 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	13
	Anf. 16 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	14
§ 11	Svar på interpellation 2022/23:314 om koranbränningar och svensk yttrandefrihet	14
	Anf. 17 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	14
	Anf. 18 RICHARD JOMSHOF (SD)	15
	Anf. 19 ANDRE VICE TALMANNEN.....	16
	Anf. 20 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	16
	Anf. 21 RICHARD JOMSHOF (SD)	17
	Anf. 22 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	18
	Anf. 23 RICHARD JOMSHOF (SD)	19
	Anf. 24 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	19
§ 12	Svar på interpellation 2022/23:359 om störningar i järnvägssystemet	20
	Anf. 25 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	20
	Anf. 26 DANIEL HELLDÉN (MP)	21
	Anf. 27 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	21
	Anf. 28 DANIEL HELLDÉN (MP)	22
	Anf. 29 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	24
	Anf. 30 DANIEL HELLDÉN (MP)	25
	Anf. 31 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	25

§ 13 Svar på interpellation 2022/23:361 om statliga myndigheters och bolags samverkan med boende på landsbygden.....	26
Anf. 32 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	26
Anf. 33 MARTINA JOHANSSON (C)	26
Anf. 34 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	27
Anf. 35 MARTINA JOHANSSON (C)	28
Anf. 36 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	29
Anf. 37 MARTINA JOHANSSON (C)	29
Anf. 38 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	30
§ 14 Svar på interpellation 2022/23:365 om resurstilldelning till vägarna i Jämtlands län	30
Anf. 39 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	30
Anf. 40 KALLE OLSSON (S)	31
Anf. 41 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	32
Anf. 42 KALLE OLSSON (S)	33
Anf. 43 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	34
Anf. 44 KALLE OLSSON (S)	34
Anf. 45 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	35
§ 15 Svar på interpellation 2022/23:368 om järnvägens kapacitetsbehov.....	35
Anf. 46 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	35
Anf. 47 CARINA ÖDEBRINK (S)	36
Anf. 48 ARWIN SOHRABI (S).....	37
Anf. 49 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	38
Anf. 50 CARINA ÖDEBRINK (S)	39
Anf. 51 ARWIN SOHRABI (S).....	40
Anf. 52 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	40
Anf. 53 CARINA ÖDEBRINK (S)	41
Anf. 54 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	42
§ 16 Svar på interpellation 2022/23:311 om LULUCF-förordningen.....	42
Anf. 55 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	42
Anf. 56 ELIN SÖDERBERG (MP)	43
Anf. 57 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	44
Anf. 58 ELIN SÖDERBERG (MP)	45
Anf. 59 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	46
Anf. 60 ELIN SÖDERBERG (MP)	47
Anf. 61 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	48
§ 17 Svar på interpellation 2022/23:322 om åtgärder för att minska växthusgasutsläppen under mandatperioden	49
Anf. 62 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	49
Anf. 63 ELIN SÖDERBERG (MP)	49
Anf. 64 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	50
Anf. 65 ELIN SÖDERBERG (MP)	51
Anf. 66 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	52
Anf. 67 ELIN SÖDERBERG (MP)	53
Anf. 68 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	54
§ 18 Svar på interpellation 2022/23:330 om ny utredning om strandskyddet.....	54

Anf. 69 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	54	Prot. 2022/23:118
Anf. 70 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C).....	55	2 juni
Anf. 71 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	56	-----
Anf. 72 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C).....	57	
Anf. 73 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	58	
Anf. 74 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C).....	59	
Anf. 75 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	59	
§ 19 Svar på interpellation 2022/23:348 om effekter av den		
slojade myrslätterersättningen	60	
Anf. 76 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	60	
Anf. 77 BIRGER LAHTI (V).....	60	
Anf. 78 KAJSA FREDHOLM (V).....	61	
Anf. 79 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	62	
Anf. 80 BIRGER LAHTI (V).....	63	
Anf. 81 KAJSA FREDHOLM (V).....	63	
Anf. 82 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	64	
Anf. 83 BIRGER LAHTI (V).....	64	
Anf. 84 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	64	
§ 20 Bordläggning.....	65	
§ 21 Anmälan om interpellationer.....	65	
§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	65	
§ 23 Kammaren åtskildes kl. 13.09.....	66	